

Koers VO in beeld 2021-2022

Passend onderwijs in cijfers, grafieken en tekst

Samenwerkingsverband Koers VO

Schiekade 34

3032 AJ Rotterdam

T 010-4842576

E info@koersvo.nl

www.koersvo.nl

Inhoud

Voorwoord	4
1. Samenwerkingsverband Koers VO	5
1.1. Netwerkontwikkeling.....	5
Contacten met scholen en schoolbesturen	6
Schoolbesturen	7
Deelname aan ALV, RvT en OPR	7
1.2. Leerlingaantallen	10
Voortgezet speciaal onderwijs	11
Leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs	13
2. Ambitie 1: Passend onderwijs is zichtbaar in school.....	15
2.1 Passend onderwijs op school	15
Koersconsulenten	15
Deskundigheidsbevordering passend onderwijs	16
2.2 Ouders, school en samenwerkingsverband	17
Geschillen over passend onderwijs	18
2.3 Verantwoording.....	19
3. Ambitie 2: Optimaliseren van het dekkend netwerk	21
3.1 Thuiszitters	21
Koersloket.....	24
3.2 Internationale schakelklassen	24
3.3 Maatwerk	26
Project (hoog)begaafdheid.....	26
Project centraal aanmeldpunt (v)so = Centrale AanmeldRoute vso.....	27
Project integratie vo-vso	27
Bovenregionaal project 'Samen werken aan inclusiever onderwijs'	28
3.4 ABT	28
ABT vso	29
ABT lwoo/pro	31
ABT OPDC	32
4. Ambitie 3: Intensiveren van de samenwerking onderwijs en zorg: van verbinden naar afstemmen en aanpakken	33
5. Ambitie 4: Succesvolle overgangen voor doorgaande schoolloopbanen	36
5.1 Overgang primair onderwijs (po) naar voortgezet onderwijs (vo).....	36
Verbinden primair onderwijs – voortgezet onderwijs.....	36
5.2 Overgang van (voortgezet) speciaal (basis)onderwijs naar regulier voortgezet onderwijs	38
5.3 Overgang van voortgezet (speciaal) onderwijs naar vervolgonderwijs, arbeid of dagbesteding	39
De overgang van v(s)o naar mbo	39
De overgang vanuit vso en pro naar arbeid	39
Digitaal volgen van de overgang v(s)o naar mbo.....	40
Tot slot.....	40

Voorwoord

Voor u ligt de zevende editie van *Koers VO in beeld*, een visuele en tekstuele weergave van de resultaten die ons samenwerkingsverband het afgelopen schooljaar heeft bereikt in het kader van passend onderwijs.

We vinden het belangrijk om aan het eind van elk schooljaar de belangrijke activiteiten en resultaten van dat jaar op het gebied van passend onderwijs te evalueren. Dit doen we door de statistieken weer te geven en deze statistieken te interpreteren en analyseren. Dit samen vormt *Koers VO in beeld*. *Koers VO in beeld* fungeert tevens als input voor het activiteitenplan voor het daaropvolgende schooljaar. Met *Koers VO in beeld* meten we de kwaliteit van passend onderwijs en van ons samenwerkingsverband en gaan we het gesprek aan met de leden en de partners buiten ons samenwerkingsverband over wat goed gaat en wat beter kan.

Naast *Koers VO in beeld* wordt met elk schoolbestuur en iedere school periodiek een factsheet met relevante financiële en overige gegevens op school- en bestuursniveau besproken. Dit schooljaar 2022-2023 is het de bedoeling deze factsheet te vervangen door ons nieuwe *realtime* 'Dashboard Koers VO'. Het dashboard wordt gelanceerd om actuele data eenvoudiger toegankelijk te maken, in eerste instantie voor de schoolbesturen en later ook voor de scholen. Daarmee willen we de transparantie¹ over de beschikbare data binnen het samenwerkingsverband bevorderen. Ook geldt het als aanleiding voor het goede gesprek over en reflectie op de resultaten van passend onderwijs op het niveau van schoolbestuur, school en samenwerkingsverband.

Terugblikkend op het afgelopen schooljaar 2021-2022 constateren we dat we opnieuw een roerig jaar achter de rug hebben. We hebben nogmaals een schooljaar meegemaakt waarin de coronapandemie een grote rol speelde en veel invloed heeft gehad op onze leerlingen, ouders en collega's. Ook werd het elkaar fysiek ontmoeten nog een keer bemoeilijkt.

We hebben echter ook gedurende het afgelopen schooljaar met elkaar hard gewerkt aan de oplevering van het nieuwe Ondersteuningsplan 2022-2026. Nogmaals veel dank aan alle collega's, samenwerkingspartners, en andere betrokkenen – kortom: alle stakeholders – voor hun inzet en bijdrage. Op 6 oktober 2022 is het ondersteuningsplan in aanwezigheid van onze externe stakeholders, leden, scholen, gemeenten en andere samenwerkingspartners feestelijk gelanceerd.

Deze zevende editie van *Koers VO in beeld* betreft de laatste editie die nog betrekking heeft op het Ondersteuningsplan 2018-2022. In deze editie worden de resultaten² van 2021-2022 op het gebied van passend onderwijs weergegeven die betrekking hebben op de organisatie van Koers VO (hoofdstuk 1) en op de vier strategische ambities zoals geformuleerd in het ondersteuningsplan 2018-2022 (hoofdstuk 2 t/m 5). Bij de resultaten wordt, wanneer van toepassing, tevens verwezen naar een aantal van de 25 verbetermaatregelen die minister Slob op 25 november 2020 in de Kamerbrief³ 'Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs' heeft opgesteld naar aanleiding van de landelijke evaluatie passend onderwijs.

Mevrouw drs. M. Dekkers MME en de heer J.M. van der Have
college van bestuur Samenwerkingsverband Koers VO

¹ [Maatregel 15: Meer betrokkenheid en inspraak van leraren; middelen transparanter, Verbeteraanpak passend onderwijs en route naar inclusiever onderwijs, 4 november 2020](#). Deze voetnoot linkt naar een document op de harde schijf van Terpstra, en niet naar een website. Bedoeld wordt deze link: <https://open.overheid.nl/repository/ronl-393a1daf-18d7-404b-a574-cf55f776cdac/1/pdf/kamerbrief-evaluatie-en-verbeteraanpak-passend-onderwijs.pdf>

² *Koers VO in Beeld* is een weergave van de inhoudelijke resultaten; de financiële resultaten worden jaarlijks uiteengezet in het financieel jaarverslag.

³ [Kamerbrief 'Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs', 4 november 2020](#). Zelfde opmerking over de hyperlink als bij voetnoot 1.

1. Samenwerkingsverband Koers VO

Het samenwerkingsverband passend onderwijs Koers VO (hierna genoemd: Koers VO) is een samenwerkingsverband van 19 schoolbesturen (waarvan één *opting in*), in een regio die de volgende gemeenten omvat: Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel, Krimpenerwaard (Lekkerkerk), Lansingerland, Ridderkerk, Rotterdam (exclusief Rozenburg) en Zuidplas (Nieuwerkerk aan den IJssel). We vormen daarmee een groot samenwerkingsverband in een veelal grootstedelijke en complexe omgeving.

1.1. Netwerkontwikkeling

Goed kunnen en willen samenwerken in een netwerk is essentieel voor het bereiken van passend onderwijs. De scholen van Koers VO werken samen met als doel: *‘een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen de scholen te realiseren en wel zodanig dat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken en leerlingen die extra ondersteuning behoeven een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs krijgen’* (art. 17a, lid 2 WVO & art. 28a WEC).

Onze gezamenlijke verantwoordelijkheid bij de samenwerking is vertaald naar onze missie en visie, kernwaarden en grondslagen. Om goed samen te werken is het belangrijk te allen tijde de bedoeling van passend onderwijs voor ogen te hebben. Onze missie geeft dan ook weer waar Koers VO voor staat:

Samen werken aan een perspectiefrijke toekomst voor elke jongere

In onze visie krijgt deze missie handen en voeten en geven we de richting aan voor de komende periode.

In ons samenwerkingsverband is aandacht voor elke jongere. Elke jongere krijgt boeiend en passend onderwijs. Elke school van Koers VO gaat uit van de talenten en mogelijkheden van de leerling en zoekt hierbij actief naar een zo passend mogelijk aanbod voor haar leerlingen. Gezamenlijk hebben de scholen een antwoord op de onderwijs(ondersteunings)vragen in onze regio. Samen zorgen we voor vloeiende overgangen in de schoolloopbanen van jongeren. Niet alleen vanuit het po naar het vo en vanuit het vo en verder, maar ook tussen scholen en onderwijs(zorg)voorzieningen waarbij het (voortgezet speciaal) onderwijs, de jeugdhulp en de zorg de jongere ondersteunen.

Om dit te kunnen bereiken werken we samen vanuit de kernwaarden: gedeelde verantwoordelijkheid, openheid naar elkaar en denken in mogelijkheden.

De inhoudelijke grondslagen van Koers VO zijn:

- Elke school moet kwalitatief goed onderwijs geven. Als een jongere ondersteuning nodig heeft, moet de school daarvoor zorgen. Soms gebeurt dat individueel, soms in groepjes.
- Scholen kunnen veel ondersteuning zelf geven. Als er niet genoeg capaciteit of kennis is, kunnen ze externe deskundigen inschakelen. De leerling blijft dan wel gewoon op school.
- School en ouders moeten samenwerken als gelijkwaardige partners. School, ouders en jongere kunnen niet zonder elkaar, zij vormen een 'gouden driehoek'.

De ontwikkeling van het samenwerkingsverband als netwerk gebeurt op verschillende niveaus. Binnen en tussen de formele organen van de vereniging, tussen ondersteuningscoördinatoren, directies, schoolbesturen en met externe netwerkpartners. Was de netwerkontwikkeling binnen Koers VO in de startfase van passend onderwijs gericht op het leren kennen van elkaar, de focus is inmiddels verlegd naar ontwikkeling en innovatie, intervisie en het leren van elkaar.

Contacten met scholen en schoolbesturen

We organiseren sinds de start van passend onderwijs bijeenkomsten en ontmoetingen voor scholen, om professionals te helpen bij het ontwikkelen van de kwaliteit van de (onderwijs)ondersteuning op school, om de gezamenlijke verantwoordelijkheid (voor een dekkend onderwijsondersteuningsaanbod voor alle leerlingen) te stimuleren en ook om elkaar te leren kennen en van elkaar te kunnen leren.

Ondersteuningscoördinatoren

In 2021-2022 vonden er 9 plaatsingsoverleggen plaats. Na het laatste plaatsingsoverleg in juni 2022 is er net als in voorgaande jaren een zogenoemde 'zomermail' verspreid met informatie over nog niet geplaatste leerlingen. Scholen kunnen onder andere zij-instromers die nog geen onderwijsplek hebben na de zomervakantie melden. Ook mogelijke verhuizers zonder onderwijsplek worden in deze mailing opgenomen. Omdat het dit schooljaar veel leerlingen betrof is er 2 keer een herhaling van de zomermail verstuurd aangevuld met nieuwe leerlingen. Het betrof in 2022 totaal 77 leerlingen zonder zicht op een school na de zomervakantie.

Vanuit het thema dit schooljaar met betrekking tot '*Oog voor jou: aandacht voor aanwezigheid in plaats van afwezigheid*' zijn er als vervolg op het digitale webinar van psycholoog Aletta Smits over het Puberbrein (corona-editie) opnieuw 2 digitale webinars over het Puberbrein aangeboden op 6 en 7 september. Naast ondersteuningscoördinatoren waren andere leden van de schoolondersteuningsteams welkom, evenals mentoren. Aantal kijkers: 63 respectievelijk 69.

Ook organiseerde het Koersloket 3 bijeenkomsten voor ondersteuningscoördinatoren. Op 4 oktober vond een fysiek overleg plaats over thuiszitters met de zaakonderzoeker van de Taskforce gemeente Rotterdam. Op 31 januari was er een digitale bijeenkomst over de werkwijze centrale aanmelding vso en over hoogbegaafdheid. Deze bijeenkomst werd afgesloten met de presentatie van ouders die een oproep deden voor een inclusieve onderwijsplek voor hun kind. Op 7 maart vond er een fysieke netwerkbijeenkomst plaats waarbij het elkaar ontmoeten centraal stond.

Vanuit het thema 'Oog voor jou' vonden daarnaast nog plaats: op 4 oktober een digitaal werkatelier voor begeleiders passend onderwijs, op 1 november een digitale bijeenkomst voor verzuimcoördinatoren en op 21 maart een fysieke bijeenkomst vanuit 'Oogje in het zeil' voor onderwijsondersteunend personeel.

Locatiedirecteuren

Koers VO is in de vorige beleidsperiode gestart met het vinden van een manier van verantwoorden van de inzet op passend onderwijs die zowel het aannemelijk verantwoord omgaan met publieke middelen als het reflecteren op eigen handelen door scholen en leren van en met elkaar stimuleert. Het gedachtegoed van 'Anders vasthouden' biedt hiervoor inspiratie. Koers VO stimuleert deze ontwikkeling actief. In het kader hiervan zijn er in 2021-2022 verschillende (digitale) ontmoetingen

gehouden waarbij locatiedirecteuren met elkaar in gesprek gingen en inspiratie konden opdoen rondom het thema 'Anders verantwoorden'. Zo was er de Week van de Reflectie in april. De afsluiting van dit schooljaar vond plaats tijdens de Verantwoordingslunch in oktober 2022.

(Twee)jaarlijkse schoolbezoeken

Sinds schooljaar 2015-2016 is iedere schoollocatie gekoppeld aan een duo van Koersconsulent en beleidsmedewerker van Koers VO. Periodiek worden (de schoolleider en ondersteuningscoördinator van) de scholen bezocht. Doel hiervan is om het gesprek te blijven voeren over passend onderwijs in het samenwerkingsverband en de betekenis daarvan voor de ontwikkeling van de school. Gebleken is dat het onderlinge gesprek tussen schoolleiding en ondersteuningscoördinator over passend onderwijs op school de schoolontwikkeling stimuleert. Het is de afgelopen jaren zoeken geweest naar een goede frequentie van de bezoeken. Voor de planperiode van dit ondersteuningsplan is afgesproken dat de gesprekken met de vso-scholen jaarlijks plaatsvinden en dat de vo-locaties om het jaar worden bezocht. In 2021-2022 is er, helaas net als in het schooljaar daarvoor, slechts een zeer beperkt aantal locaties bezocht vanwege covid-gerelateerde omstandigheden. Meestal was de aanleiding voor zo'n bezoek een directe vraag die via de Koersconsulent binnenkwam of omdat er een nieuwe locatiedirecteur en/of ondersteuningscoördinator aan de slag ging(en). Er wordt nog onderzocht wat de meest passende werkwijze zou zijn op het gebied van schoolbezoeken voor dit samenwerkingsverband gedurende de nieuwe planperiode.

Schoolbesturen

Goed contact tussen bestuur en leden van Koers VO is belangrijk, ook buiten de hieronder genoemde ledenvergaderingen om. Daarom voert het college van bestuur sinds de start van passend onderwijs in 2014 periodiek het gesprek over passend onderwijs met ieder schoolbestuur. Het gesprek met individuele leden geeft wederzijds veel extra informatie en draagt bij aan het versterken van de onderlinge relatie.

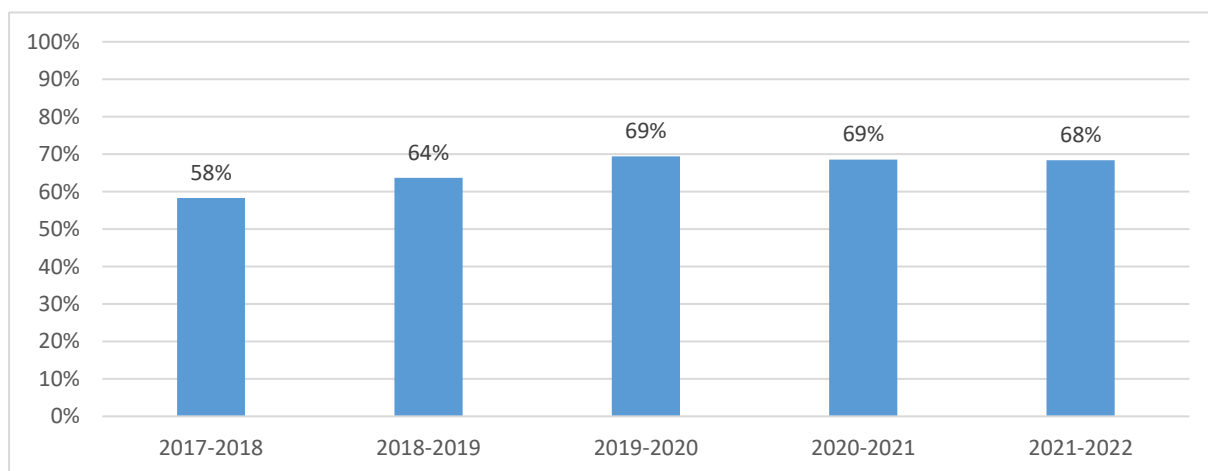
Deelname aan ALV, RvT en OPR

De betrokkenheid van deelnemers is een belangrijk kenmerk van de kwaliteit van een netwerk, zo ook voor het netwerk dat samenwerkingsverband Koers VO is. Van belang is dus de deelname van de leden van Koers VO, toezichthouders en leden van de OPR aan respectievelijk:

- de algemene ledenvergadering (ALV)
- de vergaderingen van de raad van toezicht (RvT)
- de vergaderingen van de ondersteuningsplanraad (OPR).

In onderstaande figuren is de ontwikkeling hierin zichtbaar gemaakt voor de afgelopen vijf jaar.

1 – Gemiddeld percentage aanwezige leden bij de ALV's van Koers VO per schooljaar

Uit bovenstaande figuur blijkt dat het aantal deelnemers (schoolbesturen) aan de algemene ledenvergaderingen de laatste twee jaren stabiel is. In dit overzicht is de deelname van de (onafhankelijke) leden van de raad van toezicht niet meegenomen, omdat deze leden geen stemrecht hebben tijdens de vergadering.

Jaarlijks zijn er binnen Koers VO 3 ledenvergaderingen. Het is gebruikelijk dat er tijdens een van de ledenvergaderingen een actueel inhoudelijk thema gerelateerd aan passend onderwijs wordt geagendeerd. In het schooljaar 2021-2022 is er veel tijd en aandacht besteed aan het verkennen en invullen van onderwerpen voor het nieuwe ondersteuningsplan. De eerste vergadering van het schooljaar vond digitaal plaats, de andere twee vergaderingen vonden fysiek plaats. De aanwezigheid van de leden bij de ALV is gebaseerd op 3 reguliere vergaderingen van december 2021, april en juni 2022.

In de ledenvergadering in december hebben de leden ingestemd met de statutenwijziging. De statutenwijziging was nodig in verband met het besluit van de ALV om te komen tot een kleinere en onafhankelijke RvT. Verder is er in deze vergadering aandacht besteed aan onder andere het project centrale aanmelding (v)so en de capaciteitsproblematiek in het reguliere vo.

Het Ondersteuningsplan 2022-2026 werd in de ALV van april goedgekeurd. Het dashboard Koers VO werd geïntroduceerd bij de leden. In het dashboard kunnen de leden *realtime* sturingsinformatie terugvinden over passend onderwijs. Ook besproken werden: de analyse van de groei van het vso bespreken, mogelijkheden voor inclusiever onderwijs binnen Koers VO en de betrokkenheid van Koers VO bij isk-onderwijs aan Oekraïense leerlingen.

Aan het eind van het schooljaar in juni werd afscheid genomen van de onafhankelijk voorzitter RvT/ALV, vanwege het bereiken van de maximale zittingstermijn. Ook kwamen het dekkend netwerk vso4 en initiatieven voor inclusiever onderwijs aan bod.

2 - Aanwezigheid leden ALV in schooljaar 2021-2022

Aanwezigheid	Schoolbestuur
100%	Stichting LMC-VO Rotterdam Stg. Kavor Stichting BOOR (VO/VSO) iHUB (voorheen stg Horizon) Stg. OZHW CVO Rotterdam Ver. Geref. VO in de Randstad
67%	Martinusstichting voor speciaal vso Stg. Yulius Onderwijs Stg. Grafisch Lyceum Rotterdam Stg. STC-Group Stichting BLICK op onderwijs Stg. R.K. VHMO Noord. Rotterdam <i>Aloysiusstichting (opting in)</i>
33%	Stg. Krimpenerwaard College Stg. Vrije Scholen Zuidwest NL Stg. Islam. VO Rotterdam Stg. Evang. Bijbelgetr. VO
0%	Stg. Sg Montessori Lyceum Rotterdam

In figuur 2 is de aanwezigheid van leden in schooljaar 2021-2022 weergegeven. Afwezigheid bij de ledenvergadering is een blijvend punt van aandacht. De betrokkenheid bij de vereniging is besprekingspunt van het college van bestuur met individuele leden.

Figuur 3 laat een hoge aanwezigheid zien van leden bij de vergaderingen van de raad van toezicht (RvT). De afgelopen drie schooljaren was gemiddeld 86 procent van de RvT-leden aanwezig. Jaarlijks vergadert de RvT minimaal vier keer, echter onder andere vanwege het nieuwe ondersteuningsplan heeft de RvT afgelopen schooljaar extra vergaderd.

3 - Overzicht aanwezigheid bij RvT-vergadering

Datum	Aantal leden aanwezig	Aantal vacatures
21-09-2021	5	0

Datum	Aantal leden aanwezig	Aantal vacatures
24-11-2021	5	0
22-03-2022	5	0
19-04-2022	4	1
31-05-2022	4	1
30-06-2022	4	1

Eind 2020 is er in de ALV het besluit genomen voor een meer onafhankelijk toezicht in het toezichthoudend orgaan en het terugbrengen van het aantal zetels in de RvT van 7 naar 5, waarvan 3 onafhankelijke leden (waaronder de voorzitter).

In verband met dit besluit heeft er per 1 januari 2022 een statutenwijziging plaatsgevonden.

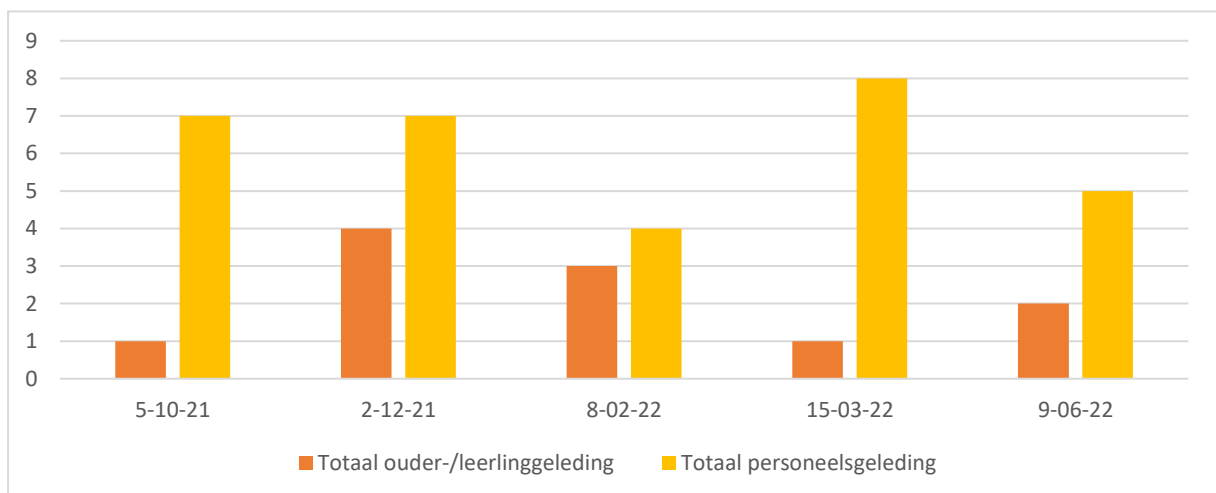
Deze ontwikkeling sluit aan bij de landelijke ontwikkelingen rond de *governance* van samenwerkingsverbanden, die onder andere voortkomen uit de Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs. In onderstaand kader volgt de verbetermaatregel voor dit thema:

Verbetermaatregel 21. Verder verbeteren van de governance

Het is van belang dat schoolbesturen een sterke en onafhankelijke dagelijks bestuurder of directeur aanstellen. Hiernaast vind ik (minister Arie Slob) dat het bestuur en intern toezicht organiek moeten worden gescheiden. Dat draagt bij aan het onafhankelijk functioneren van het intern toezicht. In elke raad van toezicht moet minimaal één onafhankelijk lid van buiten zitten.

In de RvT ontstonden in het afgelopen schooljaar 3 vacatures. 2 hiervan waren van leden uit de ALV; de ene vanwege wijziging van de governance binnen het betreffende schoolbestuur en de ander vanwege het aanvaarden van een nieuwe functie. Deze beide vacatures zijn tijdens het schooljaar ingevuld vanuit de leden van de vereniging Koers VO. De derde vacature ontstond door het vertrek van de voorzitter vanwege het bereiken van de maximale zittingstermijn. Het schooljaar eindigt met een vacature voor een onafhankelijk voorzitter RvT/ALV. De werving voor deze vacature is met een wervings- en selectiebureau opgestart.

4 - Aanwezigheid leden bij OPR-vergaderingen van Koers VO 2021-2022 (totaal 18 zetels)

De OPR kent 18 zetels waarvan 9 ouder/leerlingzetels en 9 personeelszetels. Het aantal zetels van de OPR is gelijk aan het aantal leden van Koers VO. Elk schoolbestuur mag een lid afvaardigen. Om de 8 jaar wisselen de zetels van personeel en ouder/leerling, deze wisseling heeft in het schooljaar 2020-2021 plaatsgevonden. In 2021-2022 is de gemiddelde aanwezigheid van de leden van de ondersteuningsplanraad (OPR) bij een vergadering 67 procent. De deelname is ten opzichte van

2020-2021 met 25 procent gestegen. Het proces van komen tot een nieuw ondersteuningsplan zal hieraan hebben bijgedragen. Tevens valt op dat de deelname vanuit de personeelsgeleding hoger ligt dan vanuit de ouders. Ondanks de intensieve werving voor nieuwe OPR-leden startten we het schooljaar met 7 vacatures. Gedurende het jaar werden meer zetels ingevuld. Helaas zijn er aan het eind van het schooljaar weer nieuwe vacatures ontstaan, om wisselende redenen. De vacatures zijn onder de aandacht gebracht bij de betreffende schoolbesturen.

Schoolbesturen die nog geen afvaardiging in de OPR van Koers VO hebben worden hier door het college van bestuur op gewezen tijdens de gesprekken van de ledenronde. Nieuw is dat als zetels desondanks onbezet blijven, het college van bestuur andere schoolbesturen uitnodigt deze (tijdelijk) in te vullen. 2 schoolbesturen hebben aan het eind van het schooljaar 2021-2022 de mededeling ontvangen dat hun zetel in de OPR beschikbaar wordt gesteld aan andere schoolbesturen.

De meeste vergaderingen van de OPR vonden digitaal plaats, de laatste vergadering van het schooljaar vond fysiek plaats. In het schooljaar 2021-2022 heeft de OPR ingestemd met het Ondersteuningsplan 2022-2026.

Ook is er aandacht besteed aan het Project centrale aanmelding (v)so, de inrichting van het ouder- en jeugdsteunpunt en het dekkend netwerk vso4. Daarnaast is er veel tijd geïnvesteerd in kennisdelingen. De onderwerpen van deze kennisdelingen waren: aansluiting jeugdzorg, taskforce thuiszitters, en isk en passend onderwijs. De kennisdelingen zijn erop gericht om de OPR-leden te laten kennismaken met de organisatie Koers VO.

1.2. Leerlingaantallen

Op teldatum 1 oktober 2021 gingen in de regio Koers VO 51.674 leerlingen naar school. In figuur 5 is te zien hoeveel leerlingen naar een reguliere school gingen, hoeveel naar een speciale school, en hoe zich dat de afgelopen 8 jaar ontwikkeld heeft voor het reguliere vo. Voor het vso beschikken we slechts over gegevens van 5 meetmomenten, vanwege het inrichten van een eigen samenwerkingsverband door de schoolbesturen uit de Hoeksche Waard per 1-8-2018⁴.

5 - Overzicht leerlingaantallen Koers VO

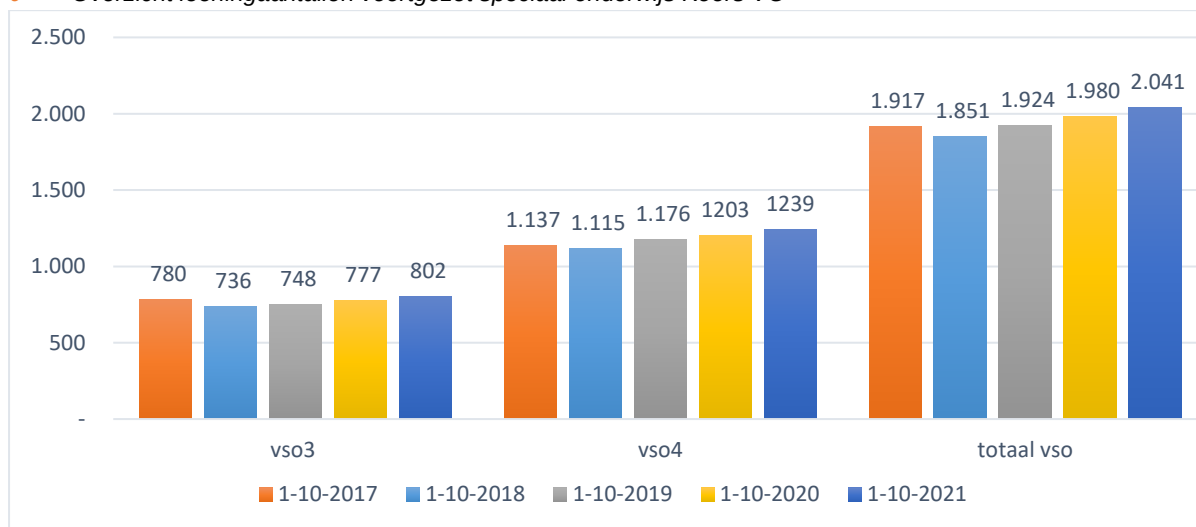
Teldatum	vo regulier		vso totaal		TOTAAL
1-10-2014	47.997				
1-10-2015	48.488	+1,02%			
1-10-2016	48.793	+0,63%			
1-10-2017	49.231	+0,90%	1.917		51.148
1-10-2018	49.392	+0,33%	1.851	-3,44%	51.243
1-10-2019	49.343	-0,10%	1.924	+3,94%	51.267
1-10-2020	49.315	-0,06%	1.980	+2,91%	51.295
1-10-2021	49.633	+0,64%	2.041	+3,08%	51.674

Uit figuur 5 komt naar voren dat het aantal vo-leerlingen in onze regio licht is toegenomen, terwijl het aantal vso-leerlingen sinds 2019 jaarlijks met ongeveer 3 procent is gestegen.

Figuur 6 toont dat het aantal leerlingen in vso4 en vso3 de afgelopen jaren is gestegen. Het aantal vso3-leerlingen is met ruim 3,2 procent gestegen ten opzichte van 2020 en ligt daarmee zelfs hoger dan het aantal op 1 oktober 2017. De stijging van het aantal leerlingen op vso4-scholen is toegenomen met 3,1 procent ten opzichte van 2020.

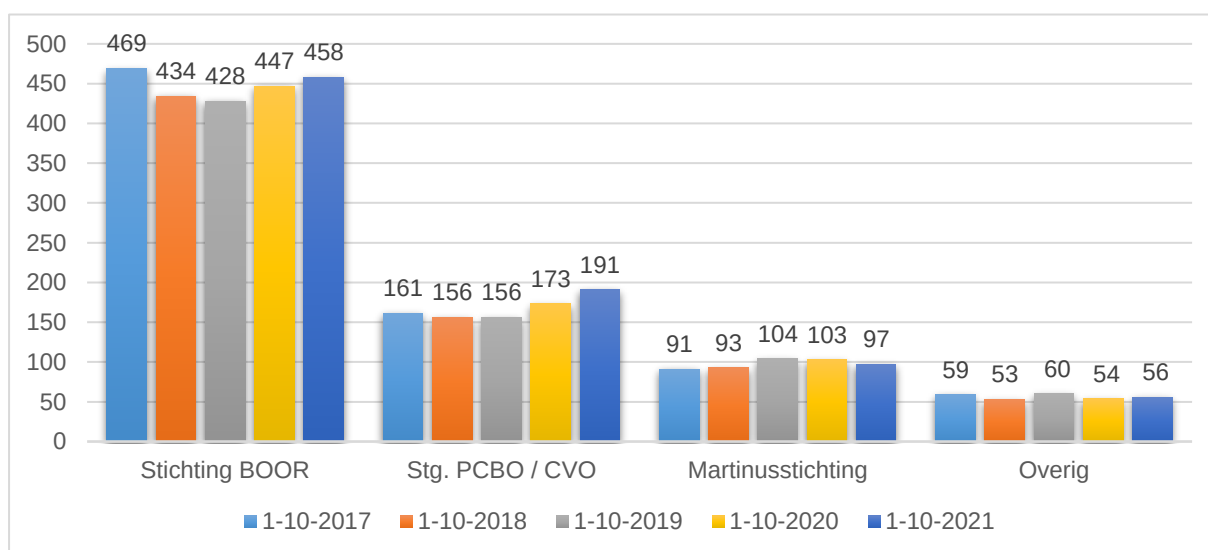
⁴ Voor de jaren daarvoor zijn de leerlinggegevens vo handmatig aangepast. De leerlingen woonachtig in de Hoeksche Waard zijn verwijderd. Voor leerlinggegevens vso is dit alleen voor de teldatum 1 oktober 2017 uitgevoerd, omdat het een tijdrovend proces bleek.

6 - Overzicht leerlingaantallen voortgezet speciaal onderwijs Koers VO

Voortgezet speciaal onderwijs

7 - Overzicht leerlingaantallen vso3 per schoolbestuur

Vso3

In figuur 7 staat het overzicht van de leerlingaantallen vso3 per schoolbestuur. De grootste stijging in leerlingaantallen vso3 is zichtbaar bij PCBO/CVO⁵. Onder 'Overig' zijn de leerlingen opgenomen die wonen in onze regio, maar deelnemen aan speciaal onderwijs op vso-scholen buiten de regio van Koers VO. Doordat bijvoorbeeld na verhuizing het oorspronkelijke samenwerkingsverband dat de toelaatbaarheidsverklaring (tlv) heeft afgegeven de bekostiging blijft vergoeden, is er altijd sprake van een aantal leerlingen dat buiten de regio naar school gaat en ten laste komt van samenwerkingsverband Koers VO. Ook zijn er leerlingen die aan de rand van onze regio wonen en voor wie een vso-school buiten de regio de meest thuisnabije plek is. Van alle vso-leerlingen op 1 oktober 2021 van Koers VO waren er 250 ingeschreven op een school buiten de regio van Koers VO, een lichte stijging (+0,3 procent) ten opzichte van het jaar ervoor. Dit zegt iets over het dekkend

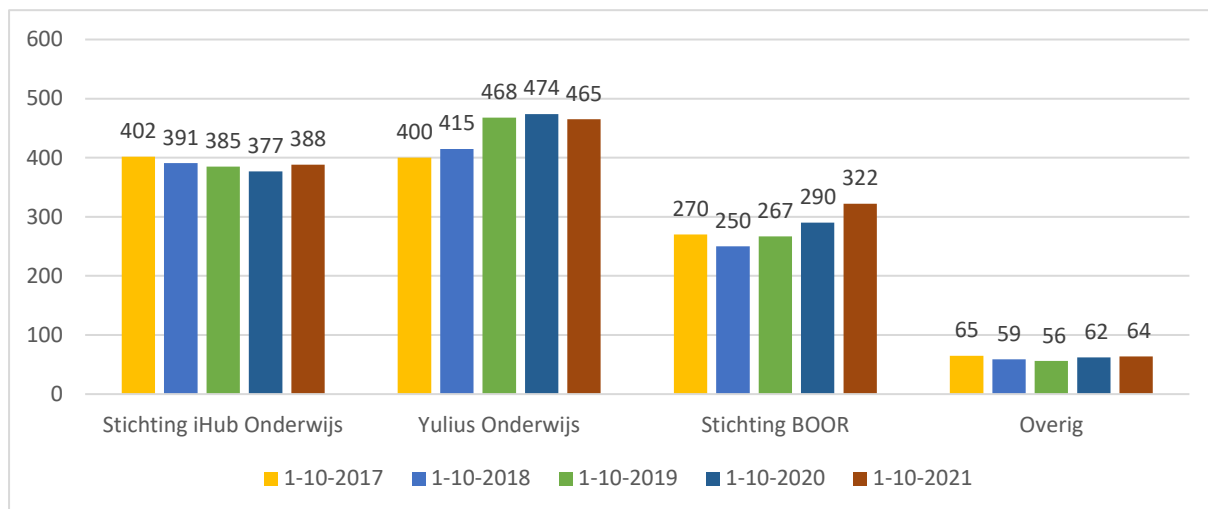
⁵ Twee scholen voor vso3 zijn per 1 oktober 2019 overgenomen door CVO. Daarvoor was PCBO het schoolbestuur van deze scholen.

netwerk aan ondersteuningsvoorzieningen van het samenwerkingsverband. In onze regio is er een breed palet aan vso waardoor ruim 88 procent van de leerlingen op het vso onderwijs krijgt in de eigen regio. Koers VO heeft met het speciaal onderwijsaanbod ook een centrumfunctie voor de omliggende samenwerkingsverbanden vo.

Vso4

In vso4 was tot 1 oktober 2017 een constant stijgende lijn waar te nemen in het absolute leerlingaantal en in het deelnamepercentage. Op 1 oktober 2018 was er sprake van een lichte daling van het aantal leerlingen. Sinds 1 oktober 2018 is het aantal echter weer gestegen. Voor alle leerlingen in vso4 geldt een bekostiging in de lage categorie.

8 - Overzicht leerlingaantallen vso4 per schoolbestuur

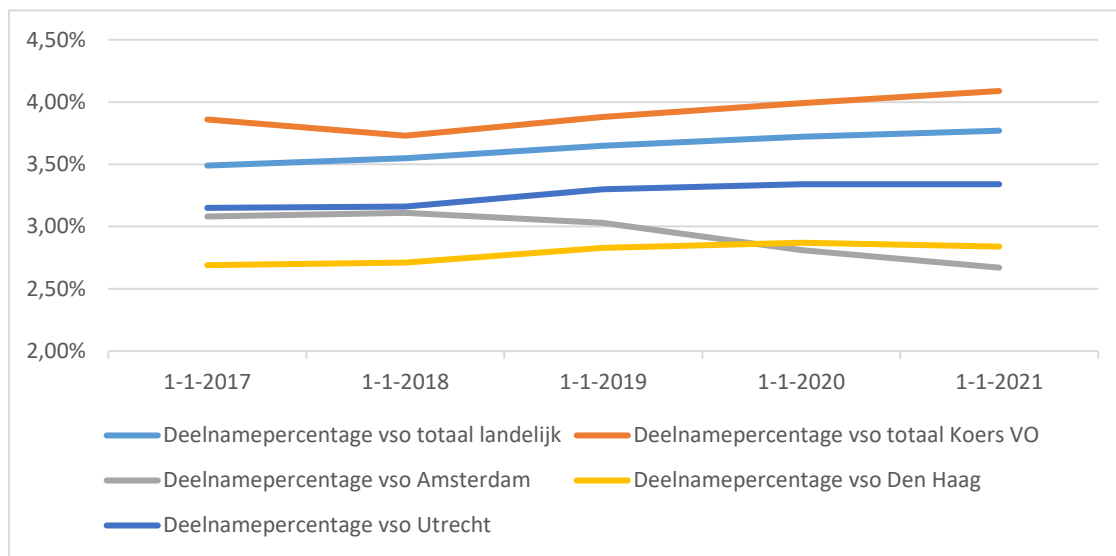
Er zijn binnen Koers VO 3 schoolbesturen (Stichting iHUB Onderwijs, Yulius Onderwijs en Stichting BOOR) met samen 11 vso4-scholen (in de omliggende gemeenten hebben Yulius en iHUB ook diverse locaties met leerlingen van Koers VO. In dit overzicht zijn deze verwerkt onder de desbetreffende schoolbesturen). In figuur 8 wordt zichtbaar dat bij Stichting iHUB Onderwijs en Stichting BOOR de vso4-leerlingaantallen het afgelopen jaar zijn gestegen. Bij Yulius Onderwijs is er sprake van een (lichte) daling van het aantal leerlingen dat onderwijs volgt op een van de eigen locaties.

Landelijke cijfers vso

In figuur 9 is het deelnamepercentage van het gehele vso (vso3 en vso4) van Koers VO afgezet tegen het landelijke deelnamepercentage vso en de deelnamepercentages van de overige G4-steden. Zowel landelijk (+0,05 procent) als bij Koers VO (+0,10 procent) is het deelnamepercentage het afgelopen jaar iets gestegen. In Utrecht is het deelnamepercentage vso gelijk gebleven en in zowel Amsterdam (-0,14 procent) als Den Haag (-0,03 procent) is het deelnamepercentage vso het afgelopen jaar gedaald. Het deelnamepercentage vso van Koers VO is het hoogste van de afgelopen jaren. Dit betekent in financiële zin dat er – doordat de totale bekostiging van het samenwerkingsverband gebudgetteerd is – bij stijgende leerlingaantallen in het vso naar rato minder ondersteuningsmiddelen naar het regulier onderwijs gaan.

Het deelnamepercentage vso van Koers VO is hiermee het hoogst van de G4 en ligt 0,32 procent hoger dan het landelijke deelnamepercentage vso. De deelnamepercentages vso van de overige G4-steden zijn lager dan het landelijke deelnamepercentage.

9 - Overzicht deelnamepercentages vso Koers VO, landelijk en overige G4-steden

Groeitelling vso februari 2022

In het vso vindt jaarlijks op 1 februari een tussentijdse telling plaats van in- en uitstroom van leerlingen. Op deze peildatum wordt bepaald of er sprake is van tussentijdse instroom in de periode 1 oktober tot en met 1 februari van het lopende schooljaar. De uitkomst van deze telling voor schooljaar 2021-2022 is te zien in figuur 10.

Het samenwerkingsverband is vervolgens bij een hogere instroom dan uitstroom wettelijk verplicht minimaal de personele basis- en ondersteuningsbekostiging voor deze extra instroom over te dragen aan de school. Een samenwerkingsverband heeft de keuze om ook de materiële basis- en ondersteuningsbekostiging aan de school te vergoeden. Koers VO heeft sinds de invoering van passend onderwijs de volledige bekostiging aan de scholen vergoed, dus personeel en materieel.

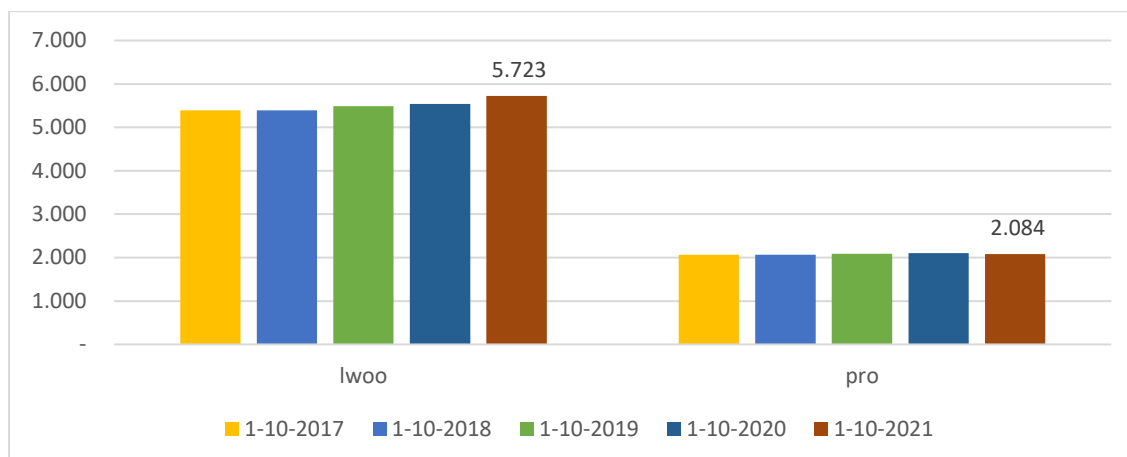
10 - Tussentijdse in- en uitstroom vso3 en vso4

	2018	2019	2020	2021	2022
Instroom 1 februari	80	90	60	57	72
Uitstroom 1 februari	99	69	90	54	55
Verschil	-/- 19	+ 21	-/- 30	+ 3	+ 17

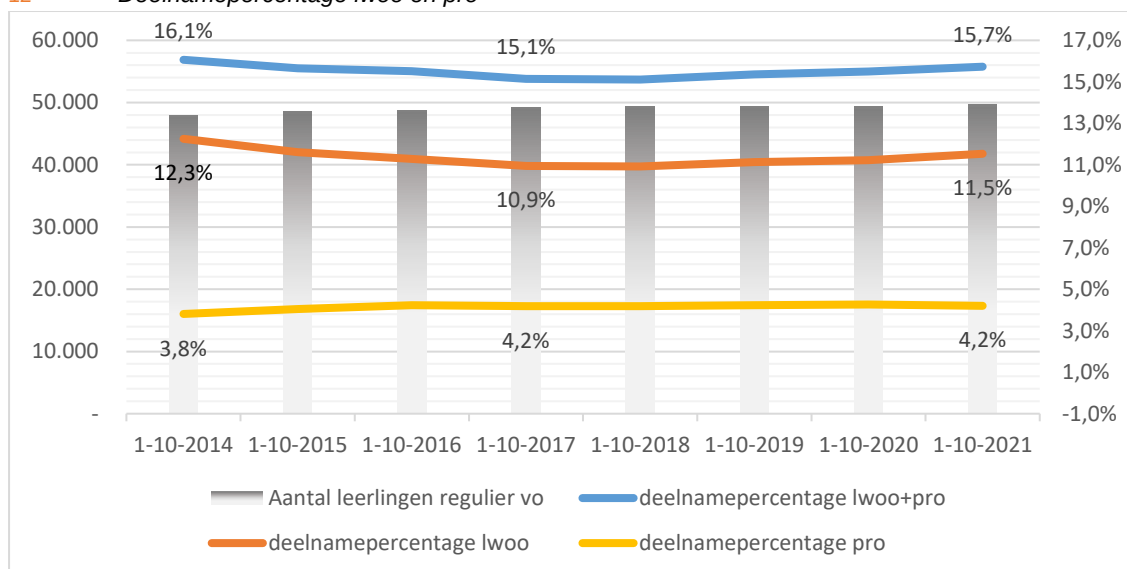
Leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs

In het leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) en praktijkonderwijs (pro) hebben zich vanaf 2016 grote wijzigingen voorgedaan. Sinds 1 januari 2016 zijn de ondersteuningsmiddelen voor lwoo en pro toegevoegd aan het budget lichte ondersteuning van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Vanaf die datum bepaalt het samenwerkingsverband welke leerlingen recht hebben op ondersteuning in het vmbo via leerwegondersteunend onderwijs (lwoo-aanwijzing) of in aanmerking komen voor een plek in het praktijkonderwijs (toelaatbaarheidsverklaring pro of pro-beschikking). In figuur 11 is het aantal leerlingen met een lwoo-aanwijzing of pro-beschikking over de afgelopen jaren weergegeven. Uit deze grafiek blijkt dat het aantal leerlingen met een lwoo-aanwijzing binnen Koers VO na een daling in 2017 en 2018 de laatste twee jaren weer is gestegen. Het aantal leerlingen in het praktijkonderwijs is de afgelopen jaren licht gestegen.

11 - Leerlingaantallen lwoo en pro

12 - Deelnamepercentage lwoo en pro

Uit figuur 12 blijkt dat het deelnamepercentage lwoo en pro voor Koers VO sinds 2014 is gedaald van 16,1 naar 15,7 procent. Dit heeft tot gevolg dat het samenwerkingsverband meer middelen tot zijn beschikking krijgt omdat Koers VO wordt bekostigd voor lwoo en pro uitgaande van het deelnamepercentage uit 2012. Koers VO stelt deze extra middelen via het eigen waarderingssysteem beschikbaar aan scholen voor voortgezet onderwijs. In de vragenlijst van najaar 2021 geeft het merendeel (63 procent) van de (locatie)directeuren aan tevreden te zijn over het waarderingssysteem als manier van middelenverdeling in Koers VO. 37 procent is hierover neutraal.

Voor de bekostiging van een samenwerkingsverband passend onderwijs is daarmee het verschil tussen het deelnamepercentage lwoo en pro op 1 oktober 2012 en heden meer van belang dan het totaal aantal leerlingen in het lwoo en pro. De lwoo- en pro-middelen zijn namelijk door het ministerie van OCW vastgesteld op het deelnamepercentage per 1 oktober 2012 van 16,24 procent. Bij een lager deelnamepercentage in het huidige jaar ten opzichte van 2012 is de bekostiging hoger dan de uitgaven, bij een hoger percentage lager dan de uitgaven. Als gevolg van de coronacrisis verwacht Koers VO voor de komende periode nog een groei van het aantal leerlingen met een aanwijzing lwoo of toelaatbaarheidsverklaring pro.

2. Ambitie 1: Passend onderwijs is zichtbaar in school

Hoewel het niet ligt aan inzet, blijkt het lastig om binnen iedere school, in elke klas, passend onderwijs vorm te geven. Vanuit de grondslag 'scholen en onderwijsprofessionals in hun kracht' is het de bedoeling dat scholen samenwerken met iedereen die bij de leerling betrokken is: de ouder, de onderwijsprofessional (docent), het ondersteuningsteam en de externe hulpverlener(s) om passend onderwijs vorm te geven en in te richten. Het samenwerkingsverband heeft in deze wisselwerking een faciliterende en stimulerende rol.

Doel 2022

Scholen zijn in staat passende ondersteuning te bieden en voelen zich hierbij gesteund door het samenwerkingsverband.

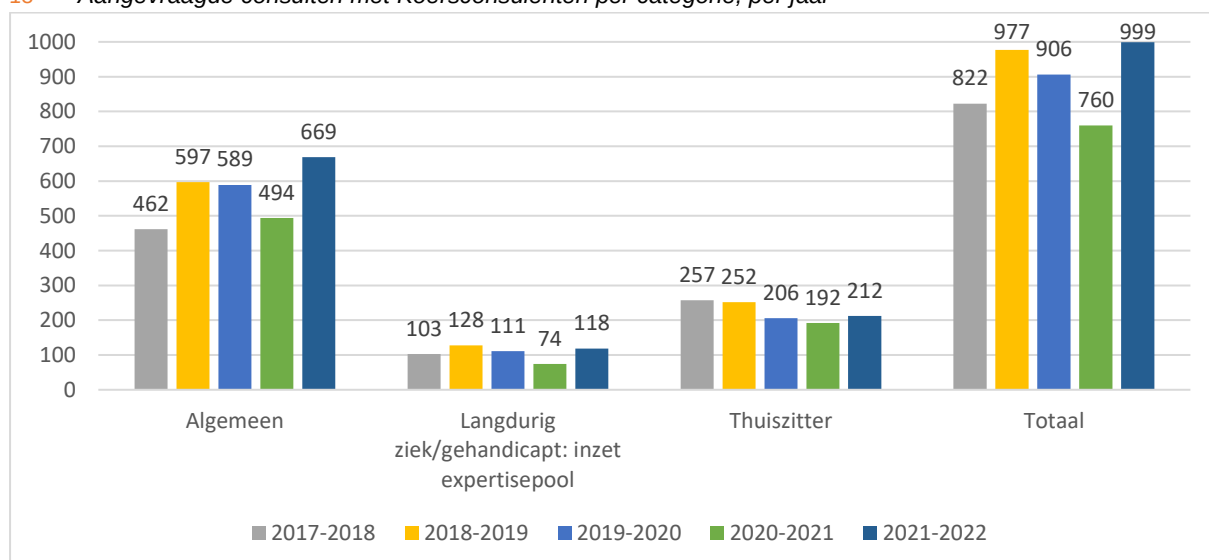
2.1 Passend onderwijs op school

De primaire verantwoordelijkheid van de ambitie 'passend onderwijs is zichtbaar in school' ligt bij de scholen en de schoolbesturen. Het samenwerkingsverband heeft hierin een faciliterende en stimulerende rol.

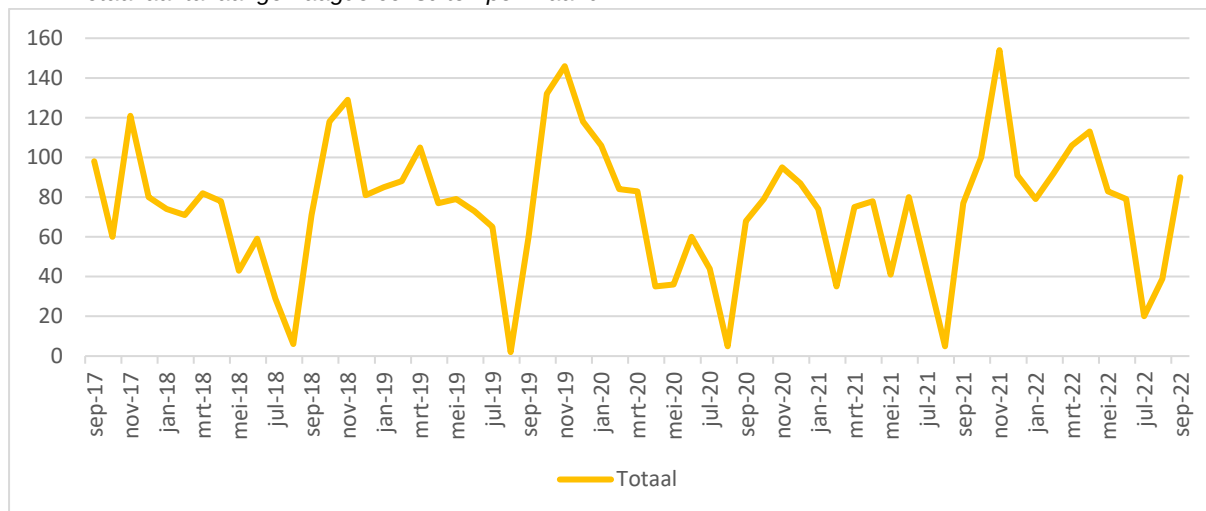
Koersconsulenten

Scholen kunnen contact opnemen met de Koersconsulenten van Koers VO voor diverse hulpvragen. Figuur 13 laat zien hoe vaak de afgelopen jaren een consult is aangevraagd per categorie. Het aantal consulten is in 2021-2022 niet eerder zo hoog geweest. Na een daling in de twee coronaschooljaren 2019-2020 en 2020-2021 weten de scholen de consulenten opnieuw goed te vinden. De stijging van consulten bestaat vooral uit algemene vragen. Dit kunnen vragen zijn over individuele leerlingen maar ook over ondersteuning in zijn geheel. Figuur 14 geeft het aantal aangevraagde consulten per maand weer. Hierin is duidelijk te zien in welke maanden die pieken en dalen liggen. De piek met consulten bevindt zich in november-december (tussen de herfst- en kerstvakantie) en in maart (na de voorjaarsvakantie). Dit is een bekend fenomeen in het onderwijs; het is de periode waarin de onderwijsbelasting ook het hoogst is voor zowel leerlingen als docenten.

13 – Aangevraagde consulten met Koersconsulenten per categorie, per jaar

14 - Totaal aantal aangevraagde consulten per maand

Deskundigheidsbevordering passend onderwijs

Zoals gebruikelijk binnen ons samenwerkingsverband zijn ook dit schooljaar bijeenkomsten gehouden voor ondersteuningscoördinatoren, begeleiders passend onderwijs en directeurs (zie hiervoor ook 1.1 netwerkontwikkeling). Dit schooljaar was het thema 'Oog voor jou' waarbij de nadruk lag op het stimuleren van aandacht voor aanwezigheid van leerlingen op school. Naast drie bijeenkomsten voor ondersteuningscoördinatoren was er ook een bijeenkomst voor verzuimcoördinatoren. In vier webinars van psycholoog Aletta Smits was er aandacht voor het werken met pubers en het samenwerken met ouders. Deze sessies waren vrij toegankelijk voor al het personeel van de scholen. Zo'n 350 collega's hebben eraan deelgenomen en zij reageerden enthousiast. Voor het onderwijsondersteunend personeel hielden we in het voorjaar een bijeenkomst 'Oogje in het zeil'.

Tot slot organiseert Koers VO een netwerk voor begeleiders passend onderwijs (bpo'ers). Een gedragsdeskundige van onze ABT begeleidde dit jaar twee intervisiegroepen met bpo'ers.

Wat betreft het initiatief om de samenwerking tussen schoolbesturen te stimuleren op het gebied van deskundigheidsbevordering is het nog zoeken naar de juiste vorm. In 2021-2022 zijn er twee online bijeenkomsten geweest met een aantal vertegenwoordigers vanuit schoolbesturen over deskundigheidsbevordering. De animo om bijeen te komen voor afstemming en overleg blijkt minder groot dan verwacht. Ook lijkt het delen van initiatieven op het gebied van scholing waarbij collega's van andere scholen/besturen kunnen aansluiten nog niet van de grond te komen.

Vanuit verbetermaatregel 23 (Aanpakken van onnodige reserves) heeft Koers VO extra budget toegekend aan de ontwikkeling van het Scholingsplein. In overleg met de beleidsmedewerkers van de schoolbesturen is de aanpak 'Klassencoach' ontstaan. De klassencoach is een extra begeleider in de klas – naast de mentor – voor een bepaalde periode. Hij of zij doet observaties in de klas, heeft desgewenst een rol als 'assistent van de docent' tijdens de les en begeleidt samen met de mentor de klas als geheel. De start en doorontwikkeling was gepland in schooljaar 2021-2022. Vanwege een nieuwe coronalockdown en personeelstekort binnen het onderwijs is besloten het project 'Klassencoach' op te schorten tot schooljaar 2022-2023. Met dit project werkt Koers VO ook aan verbetermaatregel 17.

Verbetermaatregel 17. Leraren beter voorbereiden

Beginnende leraren zijn vaak maar beperkt voorbereid op het omgaan met leerlingen met een (extra) ondersteuningsbehoefte. En startende leraren worden hier in hun eerste jaren ook nog weinig in begeleid. Hetzelfde geldt voor schoolleiders.

Verbetermaatregel 23. Aanpakken van onnodige reserves

Samenwerkingsverbanden hebben tot en met januari 2021 de tijd om het plan te maken om de reserves terug te brengen. Als er geen (goed) plan komt, krijgen alle samenwerkingsverbanden vanaf schooljaar 2021-2022 minder budget. Een samenwerkingsverband krijgt het ingehouden bedrag alsnog, als het een plan opstelt om de reserves te verlagen. Het plan moet afgestemd worden met de OPR en het intern toezicht.

2.2 Ouders, school en samenwerkingsverband

Koers VO ziet een goede relatie tussen ouders en school als essentiële voorwaarde voor het slagen van passend onderwijs. De school is altijd het eerste aanspreekpunt voor ouders met vragen over het functioneren en welzijn van hun kind op school. Uitgangspunt is dat ouders en school partners zijn die op respectvolle en gelijkwaardige wijze met elkaar in gesprek gaan over hun kind of de leerling.

Webinar

Om aandacht voor samenwerking met ouders te stimuleren bij de scholen, zijn er voor professionals op scholen en andere belangstellenden op 23 en 25 februari webinars gehouden. Psycholoog Aletta Smits vertelde met veel humor over hoe de samenwerking kan worden versterkt. Hierbij kreeg het belang van contact maken in vreedstijd en je inleven in de ander in de gesprekken veel aandacht. De beide webinars zijn door 350 mensen bijgewoond.

Ouder- en Jeugdsteunpunt

Sinds september 2021 is Koers VO samen met de po-samenwerkingsverbanden Aan den IJssel, RiBA en PPO Rotterdam de ouderinformatielijn aan het doorontwikkelen tot een Ouder- en Jeugdsteunpunt volgens de leidraad van OCW. Voor Koers VO betekende dit vooral het doorontwikkelen van de bestaande (telefonische)

ouderinformatielijn en het verbeteren van de website. Met elkaar is er een focustafel voor ouders georganiseerd om input te krijgen voor de verbeteringen. Een belangrijk punt hierin was de naamgeving en vindbaarheid. Met de werkgroep is een landelijke oproep gedaan voor een centrale frontsite. De bedoeling is dat ouders en jongeren via deze site op een makkelijke manier bij de informatie van het ouder- en jeugdsteunpunt van hun eigen samenwerkingsverband komen. Het streven is dit in 2023 te realiseren.

De bestaande ouderinformatielijn van Koers VO bestaat sinds januari 2020. Iedere werkdag kunnen ouders tussen 10.00 en 15.00 uur bellen naar Koers VO met vragen over passend onderwijs. Ook is er de mogelijkheid om via een formulier op de ouderpagina van de website contact te zoeken. Uit de gevoerde gesprekken blijkt steeds weer dat ouders veel behoefte hebben aan een plek om hun verhaal kwijt te kunnen en advies te vragen over hoe nu verder.

In schooljaar 2021-2022 is er zo'n 70 maal contact gezocht met de ouderinformatielijn: 51 keer telefonisch en 19 keer via het contactformulier van de informatielijn, info@koersvo.nl of collegevanbestuur@koersvo.nl. Het zijn bijna altijd ouders die contact zoeken, in een enkel geval betreft het een familielid, professional of andere betrokkene. De meeste vragen betreffen leerlingen die op een reguliere vo-school zitten en ouders die advies willen over de regels en mogelijkheden voor extra ondersteuning, verwijzing naar het vso, doublure of afstroom. Het gaat dan bijvoorbeeld om leerlingen die (onverwacht) afstromen, zich niet prettig voelen of niet optimaal functioneren op de

huidige school, psychische klachten hebben en/of moeite met executieve functies. Regelmatig noemen ouders hierbij de invloed van de coronasituatie op het gedrag en/of de motivatie van hun kind. Het is voor ouders vaak helpend om te horen hoe een vo-school in elkaar zit en waar ze wanneer terecht kunnen met welke vragen. Het eerder ontwikkelde stroomschema voor ouders is hierin vaak een goede steun.

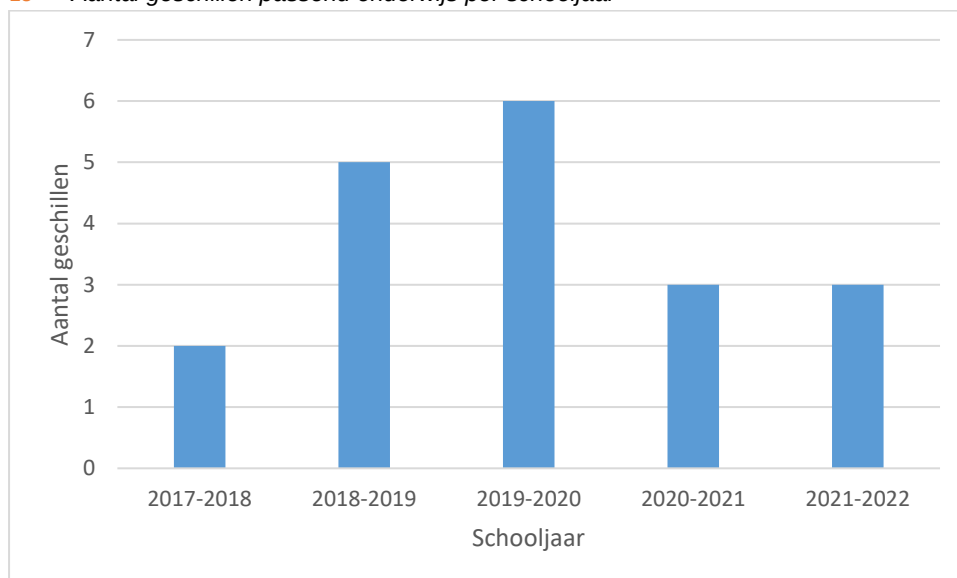
Vanuit verbetermaatregel 23 (Aanpakken van onnodige reserves) heeft Koers VO extra budget toegekend aan de ontwikkeling van een ouder- en jeugdsteunpunt. In juli 2022 heeft het ministerie extra middelen aan het samenwerkingsverband toegekend ter realisering van dit steunpunt. Koers VO onderzoekt nader op welke wijze deze middelen toegevoegd kunnen worden aan de eerder gemaakte plannen. Financiële middelen zijn hierbij echter niet het probleem, de grote bottleneck is tijd vanuit de scholen en het samenwerkingsverband, gezien het tekort aan gekwalificeerd personeel.

Geschillen over passend onderwijs

Bij de geschillencommissie passend onderwijs (GPO) gaat het om geschillen tussen de school en ouders/belanghebbenden over het ontwikkelingsperspectiefplan (opp), een weigering van toelating of een verwijdering. Naast school en ouders/belanghebbenden (partijen) wordt het samenwerkingsverband bij deze geschillen als toehoorder uitgenodigd. De reden hiervoor is dat het gaat om leerlingen die (tijdelijk) geen passend onderwijs krijgen of hebben gekregen.

In figuur 15 is het aantal geschillen per schooljaar in beeld gebracht. Zoals zichtbaar is het aantal geschillen relatief beperkt gezien het aantal leerlingen in het onderwijs in de regio van Koers VO (tussen de 0,05 en 0,1 promille per jaar wanneer teruggerekend naar het totaal aantal leerlingen binnen Koers VO). De piek van afgelopen jaren ligt in 2019-2020.

15 - Aantal geschillen passend onderwijs per schooljaar

Alle geschillen gingen in 2021-2022 over voorgenomen verwijderingen van leerlingen door een school. De geschillencommissie passend onderwijs (GPO) heeft in de ene casus de school in het gelijk gesteld en in de andere de eiser.

- De GPO oordeelde in het eerste geschil dat het verzoek ongegrond was, de school heeft zich voldoende ingespannen om passend onderwijs aan de leerling te bieden.
- Bij het tweede geschil oordeelde de GPO dat het verzoek gegrond was: het belang van de eindexamenleerling woog zwaarder dan het belang van de school. Door de bemiddelende rol van Koers VO heeft de leerling uiteindelijk examen gedaan.

- Het laatste geschil is voortijdig ingetrokken door de ouders.

Verbetermaatregel 7. In elk samenwerkingsverband een steunpunt

Ik (minister Arie Slob) stel verplicht dat elk samenwerkingsverband, met leerlingen en ouders, een onafhankelijk ouder- en jeugdinformatiepunt inricht. Samenwerkingsverbanden moeten nu al in hun regionale ondersteuningsplan helder maken hoe ze de informatie naar ouders regelen. We breiden dat uit naar de informatie voor leerlingen.

Verbetermaatregel 10. Heldere stappen wanneer ouders en school er niet uitkomen, ondersteuning van onderwijsconsulenten blijft

Het is voor leerlingen en ouders niet altijd helder wat ze kunnen ondernemen, als ze er niet goed uitkomen met een school of het schoolbestuur. Er zal daarom in elk samenwerkingsverband een heldere escalatieladder worden gemaakt met goede afspraken met alle betrokken partijen. Daarbij moet oog zijn voor korte termijnen.

Verbetermaatregel 23. Aanpakken van onnodige reserves

Samenwerkingsverbanden hebben tot en met januari 2021 de tijd om het plan te maken om de reserves terug te brengen. Als er geen (goed) plan komt, krijgen alle samenwerkingsverbanden vanaf schooljaar 2021-2022 minder budget. Een samenwerkingsverband krijgt het ingehouden bedrag alsnog, als het een plan opstelt om de reserves te verlagen. Het plan moet afgestemd worden met de OPR en het intern toezicht.

2.3 Verantwoording

Het verantwoorden van publieke middelen die omgaan in passend onderwijs is belangrijk. Alle voorschoollocaties binnen Koers VO ontvangen jaarlijks een budget om de extra ondersteuning voor leerlingen op hun school te financieren. Elke locatie bepaalt daarbij zelf hoe ze deze middelen voor passend onderwijs inzet.

In het traject 'Anders verantwoorden' zoekt Koers VO naar een manier van verantwoorden die zowel het aannemelijk verantwoord omgaan met gemeenschapsgeld als het reflecteren op eigen handelen en leren met elkaar stimuleert. Naar aanleiding van de ervaringen in voorgaande jaren is duidelijk geworden dat het verantwoorden volgens een vast format niet het gewenste effect had: scholen interpreteerden de vragen anders en de opbrengsten zeiden weinig over de ontwikkeling van passend onderwijs op school. Inspiratie is gevonden in het artikel '[Anders verantwoorden; als regels en aantallen het werkelijke verhaal niet vertellen](#)' (Wouter Hart, mei 2018). Bij deze aanpak gaat het niet om één vaste vorm en norm voor alle scholen, maar kunnen scholen de verantwoording op hun eigen wijze vormgeven.

In 2020-2021 heeft elke schoollocatie een eigen vorm gekozen als product van reflectie op de inzet van de ondersteuningsmiddelen. Er zijn presentaties gemaakt in verschillende vormen waaronder filmpjes, tijdschriften en infographics. Alle bijdragen zijn geplaatst op de website <https://festival.koersvo.nl>.

Tijdens het online Verantwoordingsfestival op 28 juni 2021 presenteerden scholen in kleine groepen hun eigen bijdrage en deelden ze hun ervaringen met collega's.

In 2021-2022 is een aantal vervolgstappen gezet. Het plan was om in november de Week van de Ontmoeting te houden. Dit als vervolg op het festival waar deelnemers nadrukkelijk vroegen om

live ontmoetingen om uit te wisselen over de ondersteuning op school. Helaas ging dit niet door, ook het nieuw gekozen moment in januari is vervallen. Wel waren er online sessies in januari en februari waarin scholen konden kennismaken met het gedachtegoed van Anders verantwoord en/of zich er verder in verdiepen.

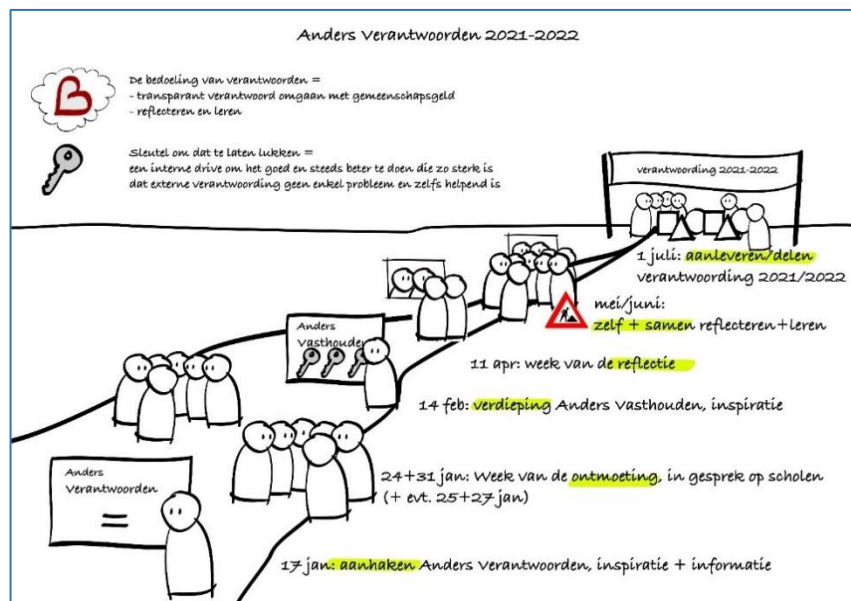
In april is in de Week van de Reflectie live stilgestaan bij verschillende invalshoeken om binnen de school te reflecteren op de ondersteuning: aan de hand van data, van leerlingcasussen en de ondersteuningsstructuur. Ook waren er online sessies over 'de zinvolle omweg' en 'ruimte geven zonder grip te verliezen'.

De afsluiting van dit schooljaar bestond uit twee onderdelen: het aanleveren van een verantwoordingsbijdrage en een gesprek met collega-directeuren om het verhaal erachter te delen. Dat laatste gebeurde op 6 oktober tijdens de verantwoordingslunch. Op dat moment waren de verantwoordingsbijdragen van alle 79 schoollocaties zichtbaar op het verantwoordingsplatform.

Met dit traject geeft Koers VO invulling aan een verbetermaatregel van de landelijke Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs:

Verbetermaatregel 15. Meer betrokkenheid en inspraak van leraren; middelen transparanter

Het is belangrijk dat schoolleiders continu in gesprek zijn met leraren en alle andere professionals over hoe de basis- en extra ondersteuning op hun locatie gerealiseerd kan worden. Hetzelfde geldt voor schoolbestuurders en samenwerkingsverbanden. Ik (minister Arie Slob) wil de inspraak van het onderwijzend personeel versterken. Besturen en samenwerkingsverbanden worden verplicht om transparant te zijn over hoeveel elke school krijgt voor passend onderwijs.

3. Ambitie 2: Optimaliseren van het dekkend netwerk

Het netwerk van onderwijsvoorzieningen van Koers VO, een belangrijke wettelijke taak voor het samenwerkingsverband, is tot op heden niet altijd dekkend gebleken voor alle jongeren in onze regio. Er zijn bij wachttijsten niet alleen meer onderwijsplekken, maar ook nieuwe vormen van onderwijs nodig. Er is steeds meer en betere samenwerking nodig vanuit verschillende expertises en domeinen om tot het doorontwikkelen van een dekkend netwerk te komen.

Doel 2022

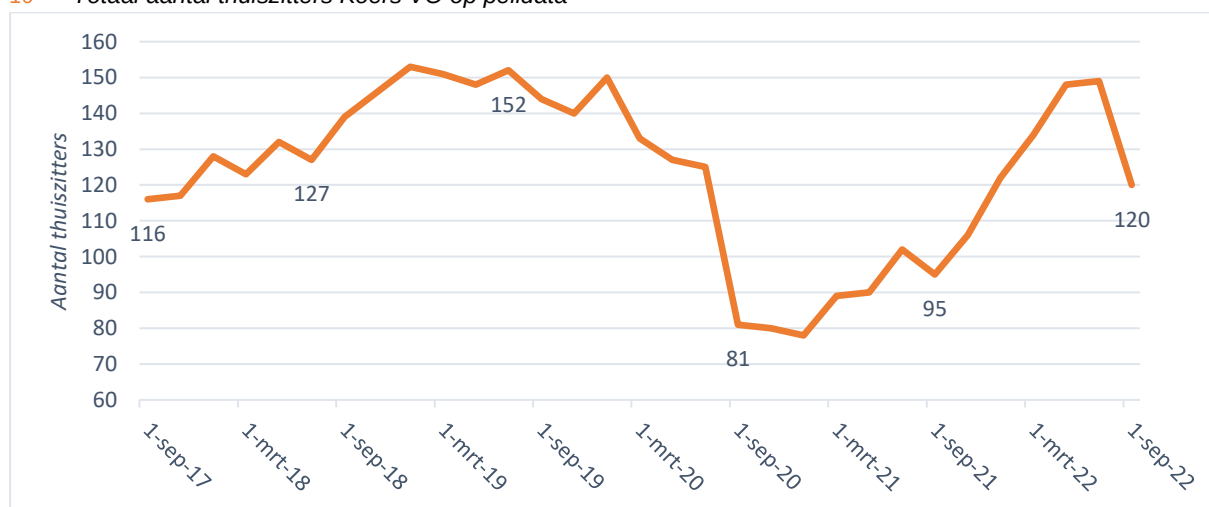
Er is een aantoonbaar toereikend passend onderwijsaanbod en scholen werken samen om dit te bereiken.

3.1 Thuiszitters

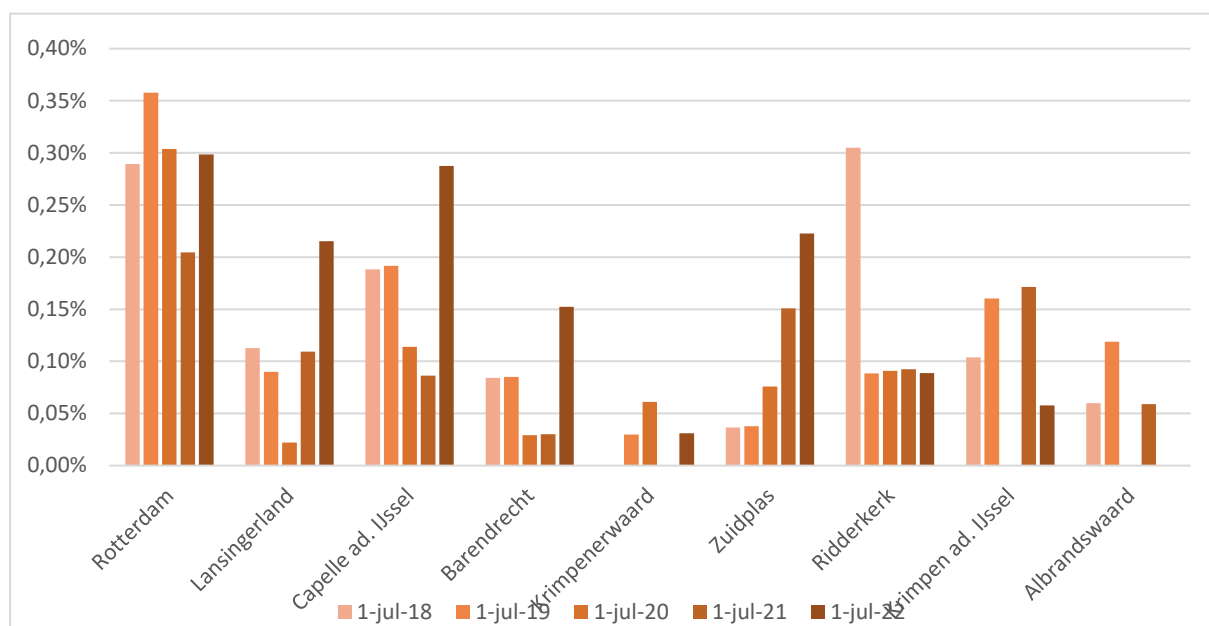
Een belangrijk streven in passend onderwijs is het tegengaan van leerlingen die thuis zitten. Dit is de opdracht van het samenwerkingsverband waarop maatschappelijk de nadruk ligt. Elke leerling heeft recht op onderwijs om zich te blijven ontwikkelen, op welke manier dan ook. Er is een brede beweging gaande van leerplicht naar leerrecht.

Het aantal thuiszitters wordt binnen Koers VO voortdurend gemonitord door het Koersloket. Voor de weergave (figuur 16) van het verloop van het aantal thuiszitters wordt onder andere gebruikgemaakt van de gegevens uit rapportages die Koers VO sinds november 2015 periodiek aan de Inspectie van het Onderwijs verstrekt. Na jarenlange stijgende aantallen is er dit jaar een flinke daling van het aantal thuiszitters. Deze stijging was het gevolg van een steeds betere registratie van het aantal thuiszitters waarbij met name de vso-scholen hun thuiszitters beter doorgaven aan Koers VO. Stonden er januari 2020 nog 151 thuiszitters geregistreerd, een jaar later is dit aantal met 44 procent gedaald tot 86. De vraag is wel of dit gegeven betrouwbaar is, of dat het een vertekend beeld van de werkelijkheid geeft. Er is namelijk als gevolg van lockdowns in de coronapandemie weinig tot niet gehandhaafd door leerplichtambtenaren en de registratie is achtergebleven. Leerlingen die niet digitaal onderwijs volgden waren mogelijk onvoldoende in beeld bij de scholen. De stijging in het aantal thuiszitters van mei 2021 tot en met juli 2021 is te verklaren uit het feit dat het plaatsen van leerlingen in deze periode van het schooljaar zeer lastig was. Overigens is als gevolg van de coronacrisis wel veel ervaring opgedaan met afstandsonderwijs. Dat wordt in diverse gevallen ingezet om leerlingen (gedeeltelijk) vanuit de thuissituatie onderwijs te laten volgen. Hiermee wordt thuiszitten tegengedaan en toegewerkt naar terugkeer op school.

16 - Totaal aantal thuiszitters Koers VO op peildata

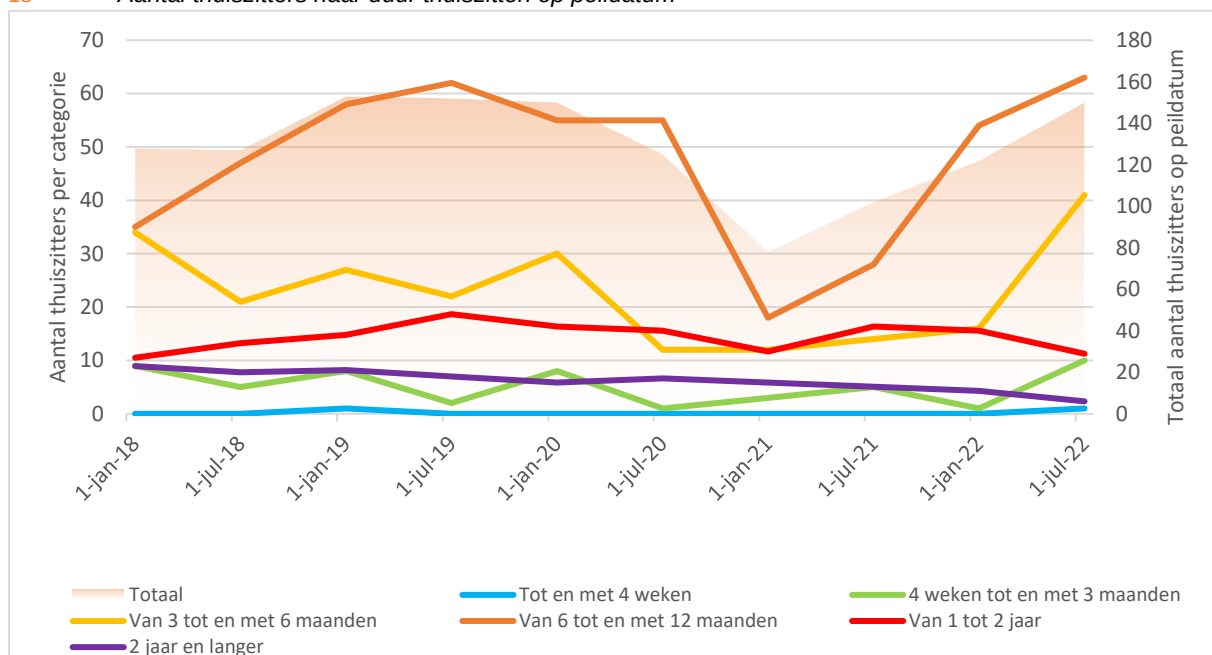
17 - Percentage thuiszitters ten opzichte van het totaal aantal ingeschreven leerlingen per gemeente, gesorteerd van gemeente met de meeste leerlingen naar gemeente met de minste leerlingen.

Figuur 17 brengt het aantal thuiszitters in beeld naar rato van het totaal aantal leerlingen in de Koers VO-regio. Hieruit blijkt dat het percentage thuiszitters op 1 juli 2022 in Rotterdam (0,30 procent), Capelle aan den IJssel (0,29 procent), Lansingerland en Zuidplas (beide 0,22 procent) het hoogste is. De percentages van de overige gemeenten liggen tussen de 0 en 0,15 procent van de totale leerlingpopulatie.

Bij leerlingen die niet naar school gaan zijn er vaak problemen op individueel niveau waarvoor de school van de leerling geen oplossing heeft, onoplosbare problemen tussen de leerling en de school, een gebrek aan passend onderwijsaanbod en wachtlijsten voor behandeling/opname in de jeugdhulp. Hierbij is het belangrijk te realiseren dat het vaak om individuele problematiek gaat waarvoor maatwerk dikwijls leidt tot een oplossing. Het terugbrengen naar 0 thuiszitters is waarschijnlijk een utopie, maar blijft wel een streven. Om dit te bereiken is adequate afstemming met jeugdhulp nodig. Gemeenten zijn daarmee een belangrijke partner in het oplossen van de thuiszittersproblematiek.

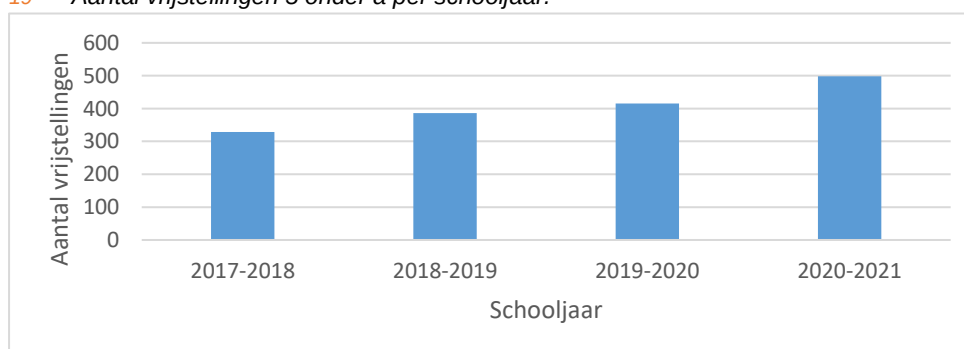
18 - Aantal thuiszitters naar duur thuiszitten op peildatum

Uit figuur 18 blijkt dat de duur van thuiszitten in 2021-2022 gestaag is afgenomen. Het aantal thuiszitters dat langer dan een jaar thuis zit neemt naar verhouding ook af. Hierbij geldt dat naarmate de leerling langer thuiszit de kans op terugkeer naar het onderwijs sterk afneemt. Een aantal langlopende dossiers eindigt daardoor helaas automatisch omdat de jongere overgaat naar het vervolgonderwijs (bijvoorbeeld het mbo) of naar werk zonder dat de terugkeer naar het voortgezet onderwijs tot stand is gekomen. De grootste winst is te behalen in het eerder door scholen betrokken worden bij dreigende thuiszitters om juist het thuiszitten te voorkomen.

Een belangrijk aandachtspunt in passend onderwijs is het aantal kinderen en jongeren met een vrijstelling 5 onder a van de [Leerplichtwet](#). De ontwikkeling van het aantal jongeren met een vrijstelling is een indicator voor de mogelijkheden die er zijn voor jongeren om tot ontwikkelen en leren te komen. Er is zowel landelijk als in de G4-steden – waaronder Rotterdam – sprake van een toename van het aantal kinderen en jongeren in het primair en voortgezet onderwijs met een vrijstelling van leerplicht.

19 - Aantal vrijstellingen 5 onder a per schooljaar.

Zoals blijkt uit figuur 19 neemt het aantal vrijstellingen al enige jaren toe. De gegevens over schooljaar 2021-2022 zijn overigens nog niet

bekendgemaakt. Overigens is het hierbij van belang dat dit het aantal vrijstellingen is voor zowel het primair als het voortgezet onderwijs. Uitsplitsing is voornamelijk nog niet mogelijk. Vrijstellingen worden met name voor jongeren in de leeftijd van het primair onderwijs afgegeven.

Ongeveer een derde van de kinderen en jongeren met een vrijstelling had daaraan voorafgaand een schoolinschrijving. De gemeente Rotterdam neemt het initiatief om de cijfers nader te analyseren, mede als aangrijpingspunt voor de beleidsontwikkeling rond leerrecht, en werkt hierin samen met de samenwerkingsverbanden PPO Rotterdam en Koers VO.

Koers VO wil ook kwalitatief meer inzicht verkrijgen in deze vrijstellingen. Dit kan eventueel door een adviesrol van het samenwerkingsverband bij het vrijstellingsproces (daarin wordt voorzien door een voornemen van de Onderwijsminister om de wet aan te passen). Zo wordt ook het onderwijskundig perspectief bij de aanvraag betrokken. Een ander aangrijpingspunt kan de betrokkenheid van het samenwerkingsverband zijn bij het proces op schoolniveau als het gaat om jongeren die na een schoolinschrijving in een vrijstelling komen.

Hiermee werken we aan een verbetermaatregel uit de landelijke Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs:

Verbetermaatregel 8. *Meer mogelijk maken voor o.a. EMB-leerlingen en hoogbegaafden om thuiszitten te voorkomen*

Meer mogelijk maken voor leerlingen met een (zeer) complexe ondersteuningsbehoefte. Dit zijn leerlingen die (potentieel) worden vrijgesteld (van leerplicht, 5 onder a) of thuis kunnen komen te zitten omdat de huidige systemen van onderwijs en/of zorg nog onvoldoende ruimte bieden.

Koersloket

Een school meldt een thuiszitter via een consultatie bij de eigen Koersconsulent. De coördinator van het Koersloket verzamelt deze informatie en meldt het aantal thuiszitters aan de Onderwijsinspectie. Deze informatie wordt bij alle samenwerkingsverbanden opgevraagd voor een landelijk beeld. Regelmatig vindt afstemming plaats over thuiszitters tussen Koersloket en de afdelingen Leerplicht van de 9 gemeenten in het werkgebied van Koers VO. Onder andere wordt maandelijks overlegd over verhuizers naar Rotterdam zonder v(s)o-school.

Vanuit Koers VO wordt het snel en passend plaatsen van (verhuisde) leerlingen gefaciliteerd en ondersteund door het maandelijks Plaatsingsoverleg van het Koersloket. In 2021-2022 bleek er, net als in voorgaande jaren, vooral een tekort te zijn aan beschikbare onderwijsplaatsen in vmbo basis/kader, leerjaar 2 en 3. Tevens was er een tekort aan regionaal goed gespreide thuisnabije mogelijkheden voor zijnstroom voor alle niveaus gedurende het schooljaar. Ook het zijnstromen op een plek in de (voor-)eindexamenklas ging moeizaam. Ten slotte viel op dat er leerlingen waren die bij aanvang van de zomervakantie niet wisten of en waar zij een onderwijsplek na de zomervakantie kregen.

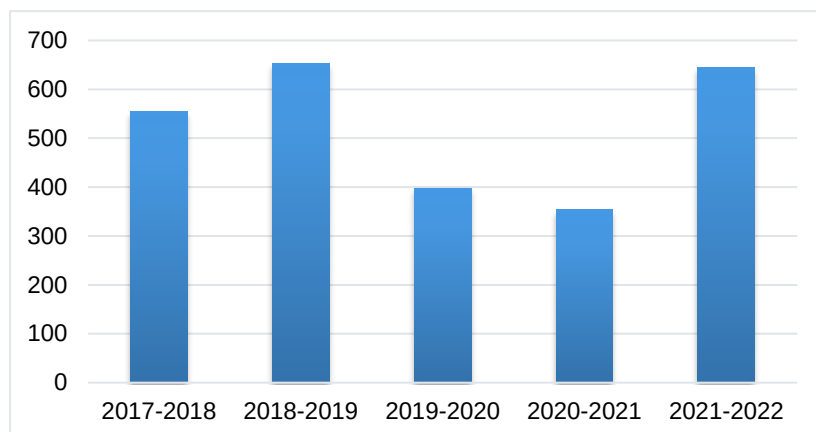
N.a.v. bovenstaande heeft Koers VO het initiatief genomen om gezamenlijk met vertegenwoordigers van de schoolbesturen BOOR, CVO en LMC het probleem van het gebrek aan capaciteit aan te kaarten. De intentie is om te komen tot goede oplossingen die binnen de ALV van van Koers VO worden be- en afgesproken.

Een andere belangrijke wijze waarop Koers VO de plaatsing van het aantal leerlingen monitort is door middel van de 'Monitor dekkend netwerk'. In samenwerking met 17 samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs wordt tweemaal per jaar een monitor opgeleverd met het aantal leerlingen op de diverse locaties voor vso4 in Rotterdam en omgeving. Trends in verwijzingen naar het vso4 vanuit de diverse samenwerkingsverbanden komen hierdoor sneller in beeld. Zo is het mogelijk in te spelen op bijvoorbeeld een groei in het speciaal onderwijs en tevens de regionale herkomst qua samenwerkingsverband. Dit levert nuttige gesprekken op in het kader van het dekkend netwerk van de deelnemende samenwerkingsverbanden. Op dit moment is met name het lerarentekort tezamen met een groter aantal leerlingen met problematiek als gevolg van de coronacrisis een oorzaak voor het bestaan van wachtlijsten in het vso.

3.2 Internationale schakelklassen

Sinds 2010 coördineert Koers VO namens de gemeente Rotterdam en schoolbesturen de intake van leerplichtige anderstalige nieuwkomers (LAN). Een bijzondere activiteit, omdat dit geen kerntaak is van een samenwerkingsverband voor passend onderwijs.

Leerlingen die 12 jaar of ouder zijn kunnen binnen Koers VO terecht in een internationale schakelklas (isk) van 6 vo-scholen: RVC De Hef, Olympia College, OSG Hugo de Groot en het Wolfert College (alle BOOR) en bij het Zuiderpark College en Carré College (beide LMC-VO). Een non-verbale IQ-test bepaalt op welk niveau de leerling kan instromen in het isk: praktijkonderwijs, vmbo, havo of vwo. Een gedragswetenschapper van Koers VO neemt deze tests af. Opvallend in figuur 20 is de sterke daling in de schooljaren 2019-2020 en 2020-2021. Deze is te verklaren door de reisbeperkingen als gevolg van de coronacrisis. Vanaf schooljaar 2021-2022 is het aantal afgenomen testen sterk gestegen, mede als gevolg van de nieuwe instroom vanuit bijvoorbeeld Afghanistan maar ook de oorlog in Oekraïne.

Koers VO monitort het aandeel leerlingen binnen deze categorie met een onderwijs- en ondersteuningsbehoefte, en de ontwikkeling van dit aandeel. We weten dat isk-leerlingen vaak onderwijs volgen op het niveau van praktijkonderwijs of gebruikmaken van leerwegondersteuning (lwoo) in het vmbo.

Ook voor deze doelgroep is de afgelopen jaren gebleken dat er niet in alle gevallen een passend onderwijsaanbod beschikbaar is. Daarbij maakt wet- en regelgeving het soms niet mogelijk om de juiste ondersteuning te bieden, met name voor leerlingen die extra ondersteuningsbehoeften hebben en zijn toegewezen aan het vso. De NT2-ondersteuning die nodig is kan hier niet geboden worden. Wanneer de reguliere isk-scholen meer mogelijkheden zouden hebben om leerlingen ook in hun sociaal-emotionele ontwikkeling te ondersteunen, zou dit in veel gevallen ook niet nodig zijn.

3.3 Maatwerk

Soms is er voor een individuele leerling geen passend aanbod beschikbaar binnen het samenwerkingsverband en loopt een leerling vast. In die situaties onderzoekt Koers VO of individueel maatwerk een oplossing is en wordt maatwerk toegekend in de vorm van een individueel arrangement. Steeds vaker ook buiten de setting van de school, al betreft dat (gelukkig) weinig leerlingen. Hierbij worden nieuwe en spannende oplossingen gevonden en begeeft deze aanpak zich, in het belang van de jongere, waar nodig langs de randen van de wet. In schooljaar 2021-2022 is er getracht meer toereikend, passend onderwijs te realiseren door meer en flexibeler onderwijsaanbod in maatwerkoplossingen en lesplaatsen te realiseren.

Er is voor 13 leerlingen een maatwerkbudget toegekend. Hierbij was er driemaal uitbreiding van inzet van interne medewerkers van de school. Drie keer is er maatwerk georganiseerd ten behoeve van plaatsing van een leerling in een vso-klas binnen een vo-school buiten de regio. Eenmaal is er gebruikgemaakt van een voorziening buiten de regio voor thuiszitters. Tweemaal is de pro-bekostiging via maatwerk toegekend omdat de betreffende leerlingen behoorden tot de isk-doelgroep en hierdoor geen pro-bekostiging zouden krijgen volgens wetgeving, maar wel goed Nederlands spreken. Tot slot is er vier keer gebruik gemaakt van het OPDC door een leerling die niet op een school stond ingeschreven. In schooljaar 2021-2022 is voor ongeveer € 68.000 aan maatwerkbudget toegekend (nog niet alle facturen zijn ontvangen).

Project (hoog)begaafdheid

In 2019 heeft OCW een subsidie voor begaafde leerlingen po en vo beschikbaar gesteld. Deze subsidie is in november 2019 aan Koers VO toegekend. De aanpak kent vier actielijnen, waarbij samenwerking tussen scholen centraal staat.

Vergroten van de deskundigheid over (hoog)begaafdheid binnen de scholen is een eerste belangrijke actielijn. Dit kwam in de periode met beperkingen door corona wat lastig van de grond, maar dit schooljaar zijn er weer belangrijke stappen gezet. In het najaar van 2021 is opnieuw een online basismodule begaafdheid aangeboden. Daarnaast zijn deelnemers vanuit 10 schoollocaties gestart met een specialisatie (RITHA-opleiding of Talentbegeleider VO). In totaal hebben inmiddels tot en met december 2021 deelnemers van 27 schoollocaties meegedaan aan een vorm van scholing.

Voor een dekkend netwerk passend onderwijs en meer oplossingen voor leerlingen, heeft Koers VO samen met Feniks Ontwikkelingsbegeleiding en het Zuider Gymnasium een tweede kleine pilot gedraaid waarbij leerlingen op het Zuider Gymnasium in de periode mei-oktober een vorm van intensieve ondersteuning hebben gekregen. Er wordt nog onderzocht of deze werkwijze voor de lange termijn haalbaar is.

Naast deze vorm van intensieve ondersteuning is in het najaar een andere aanpak in de steigers gezet. Deze is gericht op inzichtgevende studietoetsing. In de tweede helft van het schooljaar hebben leerlingen van zes scholen de kortdurende begeleiding gekregen en hebben acht begeleiders van vier scholen zelf de train-de-trainer-bijeenkomsten gevolgd. Zowel leerlingen als begeleiders zijn hierover zeer enthousiast. In schooljaar 2022-2023 wordt deze aanpak dan ook voortgezet. Ook wordt intervisie georganiseerd voor de begeleiders.

Vervolgens is dit schooljaar een start gemaakt met aandacht voor *peergroepen* voor (hoog)begaafde leerlingen. In eerste instantie via online deelmomenten en een bezoek van een aantal oco's/begeleiders aan de succesvolle *peergroep* op het Erasmiaans Gymnasium. Vanwege de invloed op het welbevinden van deze leerlingen en daarmee de preventieve werking is een startsubsidie beschikbaar gekomen waarmee scholen een *peergroep* in hun eigen school kunnen opstarten. Bij de scholen bestaat hiervoor grote belangstelling. De subsidie is door 17 schoollocaties aangevraagd.

Binnen het bureau van Koers VO is geïnvesteerd in aandacht voor (hoog)begaafdheid. Er is een ECHA-specialist aangetrokken, die intern kennisdeling, themagerichte casuïstiek en een spreekuur voor Koersconsulenten verzorgt. Daarnaast hebben verschillende Koersconsulenten en collega's van de adviescommissie beoordeling toelaatbaarheid (ABT) deelgenomen aan de scholingen.

Tot slot is er in het project aandacht voor de overstap po-vo van begaafde leerlingen in samenwerking met PPO Rotterdam.

Gezamenlijke kennissessies hebben dit schooljaar niet plaatsgevonden. Wel is de overstap van een aantal begaafde leerlingen begeleid door een STAP-coach. Ook zijn Koersconsulenten ingezet om gesprekken tussen scholen en

ouders te ondersteunen voor een aantal begaafde leerlingen (met een complexere ondersteuningsvraag) die de overstap naar het vo maakten.

Project centraal aanmeldpunt (v)so = Centrale AanmeldRoute vso

De Centrale AanmeldRoute is een werkwijze waarbij betrokkenen van de (v)so-scholen, PPO Rotterdam, Koers VO en de gemeente Rotterdam samen zorgdragen voor een zo snel en eenduidig mogelijk proces met betrekking tot de beoordeling en afgifte van de toelaatbaarheidsverklaring (tlv), en tegelijkertijd aanmelding tot en met de plaatsing op een passende (v)so-school voor een leerling. De Centrale AanmeldRoute is een werkwijze, vandaar dat de naam is veranderd van centrale aanmelding naar Centrale AanmeldRoute. Iedereen die betrokken is bij de toeleiding van een leerling naar het (v)so maakt hier deel van uit en draagt hierbij de verantwoordelijkheid passend bij de rol. Denk hierbij aan de Koersconsulenten, vo- en vso-scholen, bureaus instroom, (v)so-deskundigen en de betrokkenen van de ABT van Koers VO. Op 1 oktober 2021 is de Centrale AanmeldRoute van start gegaan. In schooljaar 2021-2022 zijn er 167 tlv's afgegeven die via de Centrale AanmeldRoute zijn verlopen, waarvan 15 voor vso3 en 152 voor vso4. De eerste ervaringen rondom de Centrale AanmeldRoute kunt u lezen in de notitie Monitorgesprekken Centrale AanmeldRoute die te vinden is op onze website.

Project integratie vo-vso

Er is meer variatie nodig in het dekkend netwerk, omdat niet alle leerlingen de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. In 2021-2022 zijn er verschillende gesprekken gevoerd over mogelijkheden voor een inclusiever aanbod. Dit heeft geleid tot drie nieuwe concrete initiatieven:

1. Vo-scholen kunnen sinds maart 2022 gebruik maken van het telefonisch spreekuur van vso4-locatie B!TS (Bijzonder Interventie Team Schoolgang) voor tips, informatie en advies over het voortzetten van de schoolgang van leerlingen met stress- en/of angstklachten.

2. De start van de Samen Naar School vo-klas van Stichting Bram (leerlingen met een meervoudige beperking) in het gebouw van de Leeronderneming, een 10-14 voorziening van Gemini Ridderkerk.
3. Op initiatief van Koers VO, Scheepvaart- en Transportcollege, iHUB en Yulius start na de herfstvakantie 2022 een Flexklas op het Scheepvaart- en Transportcollege voor leerlingen die anders op de wachtlijst van het vso zouden komen.

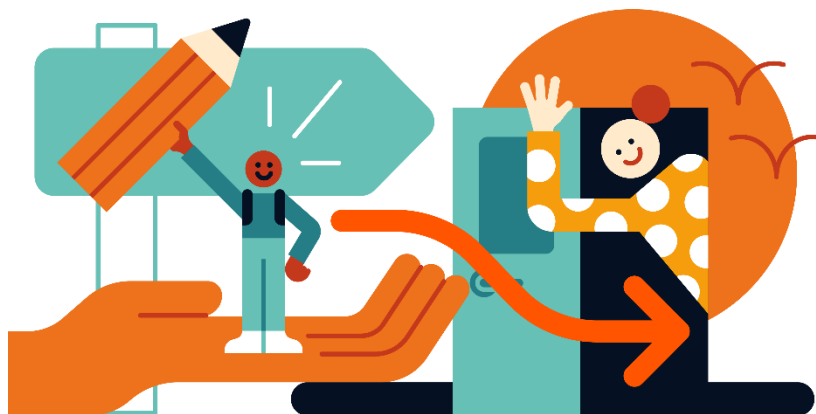
Naast deze drie nieuwe initiatieven heeft er een kwaliteitsslag plaatsgevonden bij de reboundvoorziening van het Máximacollege. De schoolpsycholoog heeft meer tijd gekregen om samen te werken met de jeugdhulp vanuit de gemeente, en om de docententeams van de stamscholen waar de rebound-leerlingen vandaan komen vaardiger te maken in het bieden van passend onderwijs. Doel hiervan is enerzijds voorkomen dat nog meer leerlingen naar de rebound gaan en anderzijds om de stap terug naar school soepeler te laten verlopen.

Bovenregionaal project 'Samen werken aan inclusiever onderwijs'

In het nieuwe ondersteuningsplan 2022-2026 wordt uiteengezet dat Koers VO gaat inzetten op samenwerking richting inclusiever onderwijs. Ter voorbereiding is hier afgelopen schooljaar al een start mee gemaakt in de vorm van een project.

De samenwerkingsverbanden van het bovenregionaal overleg dekkend netwerk in de brede regio in en rond Rijnmond gaan de komende jaren projectmatig samenwerken vanuit hun opgave naar 'inclusiever onderwijs' rond de overstap van kinderen uit het speciaal onderwijs po naar het reguliere onderwijs vo. Juni 2022 is het voorstel voor de projectaanpak 'Bovenregionaal samen stappen zetten naar inclusiever onderwijs via de overstap po/sbo/so naar regulier vo' vastgesteld. Het gaat om initiatieven voor leerlingen die anders in het (v)so terecht zouden komen. Daarom moeten er haalbare initiatieven in het reguliere onderwijs worden ontwikkeld, zodat opvang van leerlingen met gespecialiseerde onderwijsbehoeften ook daadwerkelijk mogelijk is in het reguliere onderwijs. We focussen in eerste instantie op de overgang van so4 naar de vo-brugklas, waarna we dit verbreden naar de overgang van alle po-leerlingen (inclusief sbo-leerlingen) naar het vo.

Elk samenwerkingsverband vo gaat samen met de samenwerkingsverbanden po leerlingen met een vso4-ondersteuningsbehoefte vanaf groep 7 signaleren en bespreken. Het samenwerkingsverband vo neemt in elke regio het initiatief tot samenwerking. Het doel na vier jaar is om alle leerlingen met een vso-ondersteuningsbehoefte in het reguliere po en s(b)o vanaf groep 7/8 te signaleren, te bespreken en waar mogelijk te ondersteunen, zodat een goede start in het reguliere vo mogelijk is. Het eerste jaar richten we ons op leerlingen in het so4 die een mogelijke overstap kunnen maken naar regulier vo.

3.4 ABT

Samenwerkingsverband Koers VO voert voor passend onderwijs (als bestuursorgaan⁶) de wettelijke taken uit die in dit hoofdstuk staan beschreven. Binnen de organisatie van ons samenwerkingsverband zijn drie afzonderlijke adviescommissies beoordeling toelaatbaarheid (ABT's) ingericht: een commissie voor de advisering voor het vso, een commissie voor lwoo/pro en een voor het OPDC. De onderstaande gegevens beschrijven de leerlingstromen die via deze ABT's

⁶ Een door de wet ingesteld orgaan van een rechtspersoon die een overheidstaak is opgedragen. Bestuursorganen zijn gebonden aan de regels die in de Algemene Wet Bestuursrecht staan.

verlopen en de organisatie van de ABT's. Deze drie commissies zijn formeel apart van elkaar georganiseerd, maar werken als één commissie samen, sinds 2019-2020 onder één voorzitter.

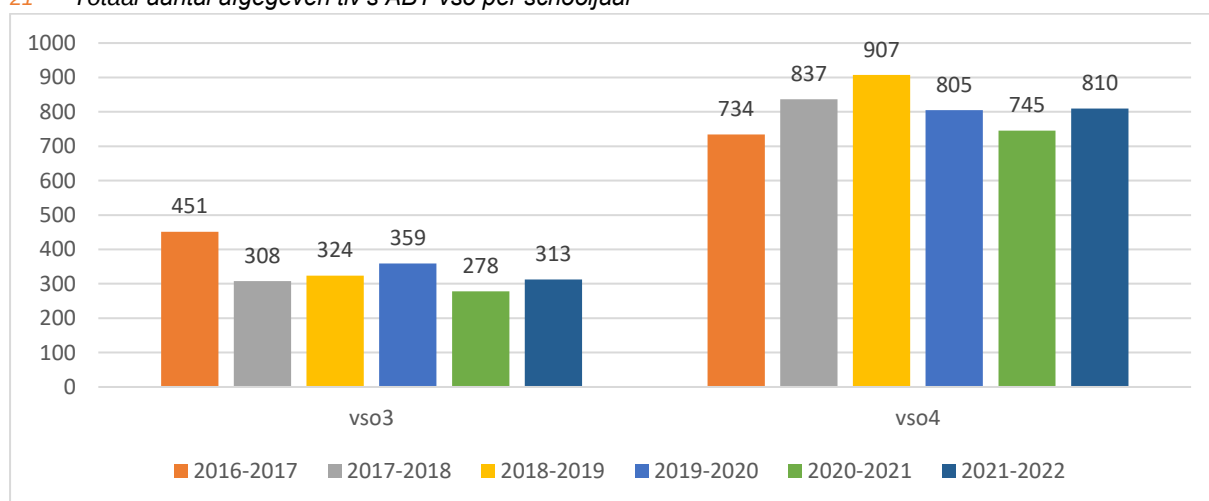
ABT vso

Eén van de wettelijke taken van Koers VO is het beoordelen of leerlingen toelaatbaar zijn tot het voortgezet speciaal onderwijs, op verzoek van het bevoegd gezag van een school waar de leerling is aangemeld of ingeschreven. De ABT vso heeft de taak het college van bestuur van Koers VO te adviseren over de afgifte van toelaatbaarheidsverklaringen (tlv's) voor het vso binnen de regio van Koers VO.

In figuur 21 is weergegeven wat het totaal aantal afgegeven tlv's vso is geweest in de afgelopen schooljaren⁷. Daarbij wordt zichtbaar dat het aantal tlv's vso3 sinds 2016-2017 is gedaald, met een tussentijdse stijging in 2019-2020, en ook in 2021-2022 is er weer sprake van een stijging. Tijdens de coronacrisis is landelijk afgesproken dat aflopende tlv's in het vso automatisch verlengd konden worden zonder tussenkomst van het samenwerkingsverband. Hierdoor is het aantal afgegeven tlv's niet representatief en vergelijkbaar met eerdere jaren. Vanwege de langere afgifteperiode in het vso3 is daarbij ook geen directe link te leggen met de daadwerkelijke bezetting in het vso3 voor de komende jaren.

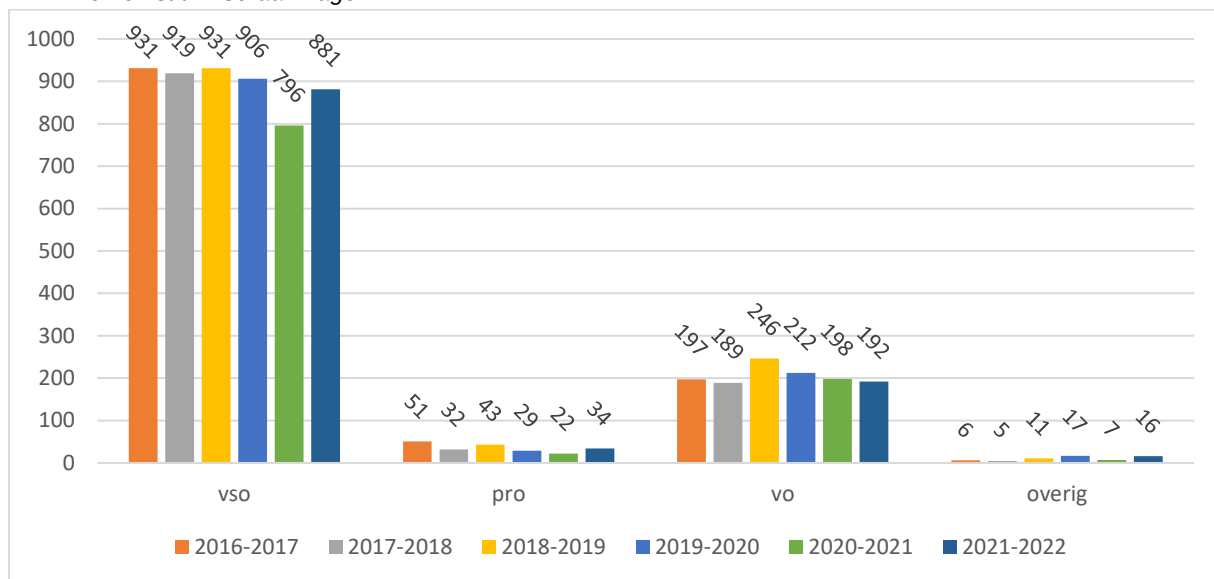
Voor het vso4 geldt dezelfde situatie wat betreft automatische verlengingen. Hierdoor is vergelijken met eerdere jaren lastig. De groei van het vso4 is hierdoor niet te herleiden uit het aantal afgegeven tlv's.

21 - Totaal aantal afgegeven tlv's ABT vso per schooljaar

In figuur 22 wordt zichtbaar wat de herkomst is van tlv vso-aanvragen. Het aantal tlv vso-aanvragen vanuit het vso was in 2020-2021 lager door de eerdergenoemde 262 automatische verlengingen die niet geregistreerd staan in dit overzicht. Met deze verlengingen erbij was het totaal aantal tlv's vso 1.058, 150 hoger dan in het jaar ervoor. In het afgelopen schooljaar 2021-2022 was het aantal aanvragen weer conform voorgaande jaren.

22 - Herkomst tlv vso-aanvragen

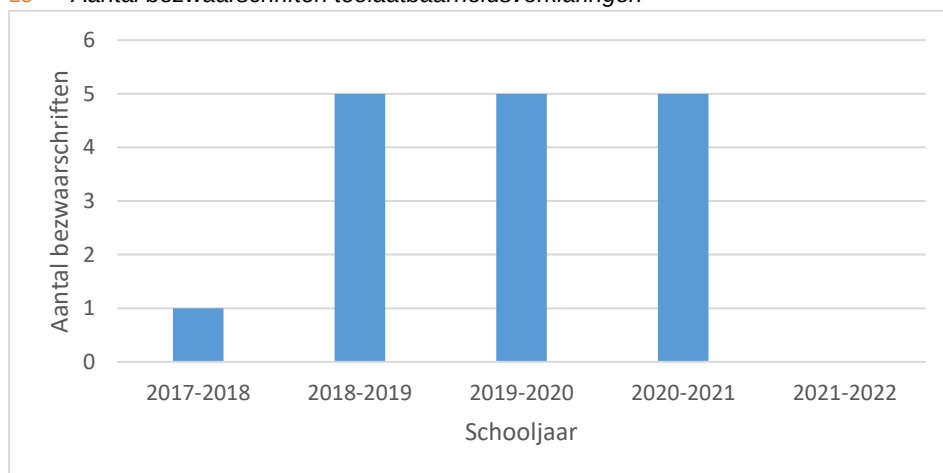

De scholen voor regulier voortgezet onderwijs die in 2021-2022 de meeste leerlingen voor vso hebben aangemeld zijn: De Meerpaal (10 leerlingen), het Praktijk College Zuidwijk (8 leerlingen), Roncalli Mavo (7 leerlingen), Dalton Lyceum (7 leerlingen) en Comenius College (7 leerlingen). Zonder nader onderzoek zegt dit overigens weinig over de kwaliteit van passend onderwijs en de ondersteuning aan leerlingen op deze scholen.

Tevredenheid ouders en scholen

Als ouders, scholen, schoolbesturen of andere belanghebbenden het niet eens zijn met een besluit van Koers VO over een tlv, kunnen zij hiertegen bezwaar indienen bij het samenwerkingsverband. Het bezwaar wordt behandeld door de Landelijke Bezwaarschetscommissie Toelaatbaarheidsverklaring (LBT).

23 - Aantal bezwaarschriften toelaatbaarheidsverklaringen

Zoals duidelijk wordt uit figuur 23 lag het aantal bezwaarschriften de afgelopen 3 jaar constant op 5 per jaar. In schooljaar 2021-2022 is 1 bezwaarschrift ingediend, deze zaak is niet behandeld door LBT, maar in

overleg met de eiser is de tlv door Koers VO ingetrokken. Hieronder wordt meer inzicht geboden in de achtergrond van de behandelde bezwaarschriften door de LBT.

De uitspraak van de LBT is een advies aan het bestuur van Koers VO en vooralsnog niet bindend. Het college van bestuur volgt in principe de uitspraak van de LBT en neemt naar aanleiding van het LBT-advies een beslissing op bezwaar.

Tegen een beslissing op bezwaar kunnen de ouders een beroepschrift indienen bij de Rechtbank Rotterdam, afdeling bestuursrecht. In 2021-2022 zijn er geen beroepschriften ingediend.

Overzicht voorgaande schooljaren:

2020-2021: 1 beroepschrift ingediend bij de Rechtbank, in 2019-2020 waren dit 3 beroepschriften. 1 van deze 3 beroepschriften was in het schooljaar 2020-2021 al afgewikkeld. In de andere 2 beroepschriften heeft de Rechtbank op 17 maart 2022 uitspraak gedaan. Het geschil had betrekking op de geldigheidsduur van afgegeven tlv's. De Rechtbank heeft beide beroepen ongegrond verklaard, aangezien het samenwerkingsverband overeenkomstig het beleid heeft gehandeld.

Ouders niet akkoord met aanvraag tlv

Van de afgegeven tlv's vso4 waren de ouders van 11 leerlingen het niet eens met de aanvraag en is de mening/visie van ouders opgevraagd. Voor 8 aanvragen waarbij de visie van ouders is opgevraagd zijn tlv's afgegeven. Ouders hebben in schooljaar 2021-2022 vijfmaal gebruikgemaakt van het aanbod om hun visie met de ABT (fysiek op kantoor of telefonisch) te bespreken. Vorig schooljaar is 17 maal de visie van ouders opgevraagd.

Verbetermaatregel 18. Minder administratie voor leraren en school

Het vertrouwen in het oordeel van de leraar, intern begeleider, ondersteuningscoördinator en schoolleider mag meer centraal komen te staan. Ze moeten geen tijd kwijt zijn aan onnodig papier- en regelwerk.

Afgifteduur tlv vso

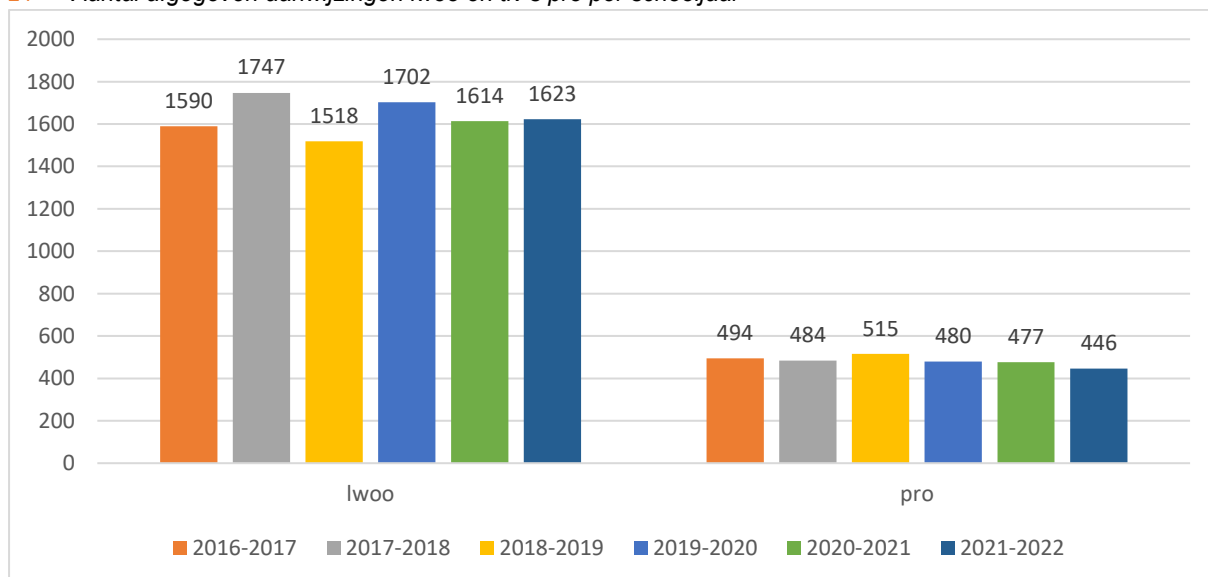
Mede gebaseerd op maatregel 18 uit de Verbeteraanpak heeft het bestuur besloten de 'Richtlijn afgifteduur toelaatbaarheidsverklaringen' dit schooljaar aan te passen, zodat tlv's vanaf schooljaar 2021-2022 waar mogelijk zijn afgegeven voor de duur van de hele schoolloopbaan. De meerwaarde van de eerdere werkwijze, waarbij tlv's voor kortere duur werden afgegeven om terugkeer naar het regulier onderwijs te stimuleren, is beperkt gebleken.

ABT lwoo/pro

De ABT lwoo en pro verzorgt de behandeling van de aanvragen voor een aanwijzing voor lwoo en een toelaatbaarheidsverklaring voor het praktijkonderwijs (pro).

In figuur 24 staat een vergelijking van het aantal afgegeven aanwijzingen lwoo en tlv's pro over de afgelopen schooljaren. Na een stijging in 2018-2019 is het aantal afgegeven aanwijzingen lwoo en tlv's pro de afgelopen twee jaar stabiel gebleven of gedaald. De verwachte stijging naar aanleiding van de eerder genomen coronamaatregelen en de hierdoor mogelijk vergrote leerachterstanden bij leerlingen is uitgebleven.

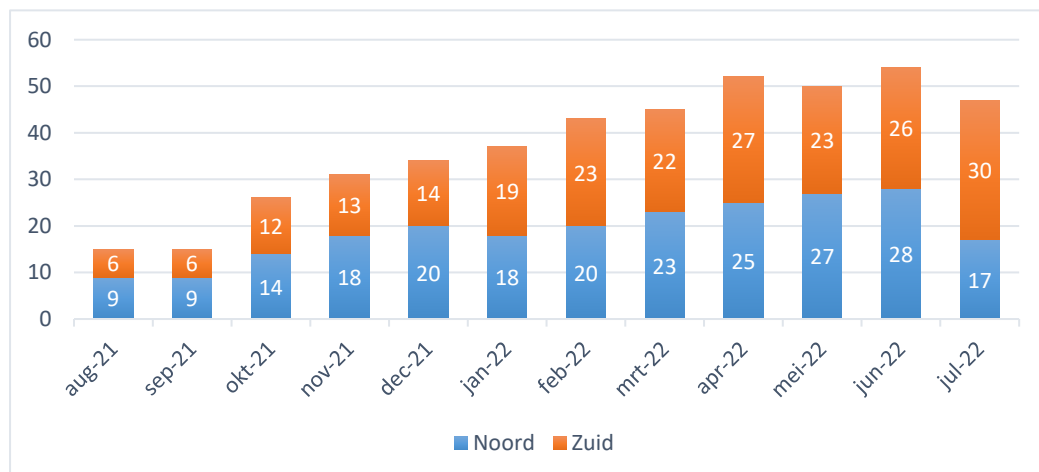
24 - Aantal afgegeven aanwijzingen lwoo en tlv's pro per schooljaar

ABT OPDC

De ABT OPDC (orthopedagogisch didactisch centrum) verzorgt de aanvragen om een leerling toe te laten tot de bovenschoolse voorziening OPDC van Koers VO voor kortdurende plaatsing buiten de eigen school. Doel is dat de leerling na uiterlijk drie maanden terugkeert naar de school van herkomst. Het totaal aantal OPDC-plekken is 80, gelijkmatig verdeeld over de locaties Noord en Zuid.

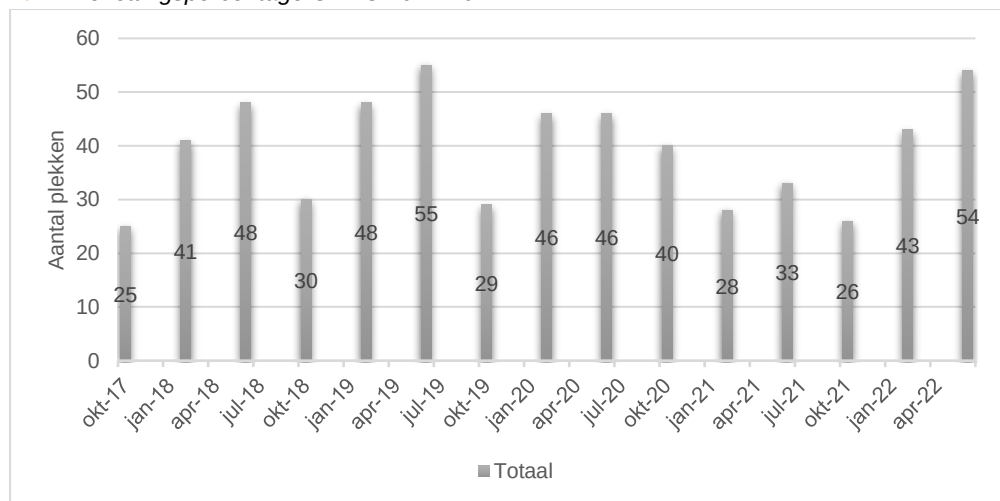
25 - Aantal gebruikte plekken OPDC 2021-2022

In figuur 25 is het aantal gebruikte lesplaatsen van het OPDC in 2021-2022 weergegeven. Hierbij is het aantal gebruikte plekken op de eerste dag van de maand als uitgangspunt genomen, met onderscheid naar Noord en Zuid.

In figuur 26 is de bezetting over de afgelopen 5 jaar op 3 peilmomenten in het jaar in beeld gebracht.

26 - Bezettingspercentage OPDC 2021-2022

Uit de bovenstaande figuren blijkt dat het aantal leerlingen dat gebruikmaakt van het OPDC dit schooljaar langzaam weer toeneemt naar de pre-coronatijd aantallen. Aan het begin van het jaar bedroeg de bezetting ongeveer een derde van het totaal aantal beschikbare plekken en was de bezetting licht lager dan normaal in het begin van het schooljaar. In voorgaande jaren steeg de bezetting gedurende het schooljaar. Als gevolg van de schoolsluitingen in de schooljaren 2019-2020 en 2020-2021 nam de bezetting in deze jaren niet toe zoals normaal. De bezetting in schooljaar 2021-2022 heeft zich wel op een relatief normale wijze voorgedaan. Voor de komende jaren is de wens de bezetting verder te verhogen door scholen actief te wijzen op het aanbod dat preventief goede resultaten oplevert voor betrokken jongeren en scholen.

In de vragenlijst van najaar 2021 is de vraag gesteld of er de afgelopen 2 jaar leerlingen van de eigen school naar het OPDC zijn gegaan. 63 procent van de respondenten heeft aangegeven dat dit het geval is. Over de samenwerking met het OPDC is 69 procent van de respondenten tevreden. 25 procent is neutraal en 6 procent (3 respondenten) is ontevreden over de samenwerking. Enkele respondenten die minder tevreden waren gaven aan dat de ervaring met het OPDC verschilt per leerling. Volgens sommigen verloopt de aanmelding/toelating/terugplaatsing niet altijd soepel. De meeste respondenten zijn echter tevreden over de samenwerking, de communicatie en de duidelijke afspraken.

Mede op verzoek van de leden van Koers VO is de toegang tot het OPDC voor leerlingen geflexibiliseerd. Met de ABT van Koers VO, de Koersconsulenten en de directie van het OPDC zijn afspraken gemaakt over hoe de verbrede toelating vorm moet krijgen. Uitgangspunt daarbij is dat geen enkele vraag bij voorbaat onbespreekbaar is en dat in nauw overleg met de betrokkenen wordt bekeken of plaatsing op het OPDC toegevoegde waarde heeft voor een leerling. De duur van de plaatsing kan variëren en is afhankelijk van wat er nodig is. Plaatsing op het OPDC is niet mogelijk voor jongeren met (zware) drugsverslaving, psychiatrische stoornissen en voor leerlingen die zijn aangewezen op een plek in het vso. Onderzocht wordt het komende jaar of en hoe het OPDC een springplank/tussenstation kan zijn voor leerlingen die vanuit het vso kunnen terugkeren naar het regulier vo, maar voor wie net nog even een extra gewenningsfase nodig is.

Voor het OPDC in Noord is nieuwe huisvesting gevonden die medio november 2022 wordt opgeleverd. Koers VO levert een behoorlijke bijdrage aan de huisvestingskosten. Overleg met de gemeente over de huisvestingskosten zal blijvend worden gevoerd. Met de leden van Koers VO is een verhoging van de eigen bijdrage per plaatsing afgesproken vanaf schooljaar 2022-2023.

4. Ambitie 3: Intensiveren van de samenwerking onderwijs en zorg: van verbinden naar afstemmen en aanpakken

Sinds januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor jeugdhulp, bevordering van participatie en maatschappelijke ondersteuning. Koers VO werkt als samenwerkingsverband samen met 9 gemeenten en met vele andere relevante partners op het gebied van onderwijs en zorg om maximale perspectieven voor jongeren in onze regio te realiseren. Passend onderwijs en schoolsucces mogelijk maken vraagt in veel gevallen concrete inzet van jeugdhulp en zorg op een school.

Doel 2022

Vanuit een gezamenlijke visie, krachtenbundeling en aanpak, hebben gemeenten en samenwerkingsverbanden verbindingen gerealiseerd op het snijvlak van onderwijs en zorg om jongeren verder te brengen in hun ontwikkeling.

Voor de ambitie 'Intensiveren van de samenwerking onderwijs en zorg: van verbinden naar afstemmen en aanpakken' vinden gesprekken plaats tussen de verantwoordelijke beleidsmedewerkers van Koers VO en ambtenaren van de gemeenten en relevante organisaties. De ontwikkelingen gaan nog niet zo snel als we zouden willen vanwege de complexe materie maar gelukkig streeft de rijksoverheid ook naar een betere aansluiting en [onderzoekt](#) ze welke aanpassingen er nodig zijn in wet- en regelgeving.

Onderwijszorgarrangementen

Onderwijszorgarrangementen (oza's) brengen jeugdhulp en zorg in de school. Een oza kan worden ingezet als alleen onderwijsondersteuning niet voldoende is en jeugdhulp of zorg nodig is om een jongere tot leren te laten komen op school.

Sinds augustus 2018 is in de gemeente Rotterdam een start gemaakt met de uitvoering van de oza's in het praktijkonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs. De gemeentelijke jeugdhulpverlening wordt op deze manier ook in de school aangeboden. Met de betrokken partners (gemeente Rotterdam, aanbieders jeugdhulp/-zorg en PPO Rotterdam) zijn intensieve gesprekken gevoerd

over de doorontwikkeling en nieuwe aanbesteding van de oza's. Daarbij is ingezet op een verdere regionalisering van de oza's, omdat scholen te maken hebben met jongeren die woonachtig zijn in verschillende gemeenten met ieder hun eigen beleid. Er zijn gemeenten in de regio van Koers VO waar nog geen jeugdhulp op school is ingekocht. Koers VO meent dat er geen onderscheid zou mogen zijn tussen leerlingen op een school, qua mogelijkheden voor zorg of hulp op school, vanwege hun woonplaats. Inmiddels hebben de gemeenten in de jeugdhulpregio Rijnmond de afspraak gemaakt dat de gemeente waar de school staat het initiatief neemt voor de inkoop van jeugdhulp in relatie tot het onderwijs. In Rotterdam is deze inkoop in voorjaar 2022 afgerond. Een belangrijke wens vanuit het scholenveld en Koers VO is in een goede samenwerking met de gemeente Rotterdam gehonoreerd. Vanaf augustus 2022 krijgen alle Rotterdamse scholen voor vso en pro namelijk beschikkingsvrije jeugdhulp op school. Hiermee wordt bureaucratie in de toekenning voorkomen. Jeugdigen kunnen sneller hulp op school krijgen. Concrete afspraken over de inzet worden gemaakt op het niveau van de school, samen met een passende aanbieder. Op stedelijk niveau is de omvang van deze hulp aan een maximum gebonden.

In najaar 2019 is op 5 reguliere vo-scholen een pilot gestart om ook hier oza's te kunnen aanbieden. In 2020 is een evaluatie van deze pilot uitgevoerd. Het doel hierbij was om lering te trekken uit deze pilot en de uitkomsten een plek te geven in de nieuwe aanbesteding door de gemeenten. Het evaluatierapport van de pilot is in het eerste kwartaal 2021 opgesteld door de gemeente Rotterdam. Ook is het besluit genomen om deze pilot met een jaar te verlengen (2021-2022). De algemene conclusie van Koers VO is dat er meer een beweging naar voren gemaakt moet worden (dat wil zeggen: de hulp meer inzetten op het reguliere onderwijs). Dit kan ook een bijdrage leveren aan de route naar inclusiever onderwijs. Daarnaast moet er in de combinaties van zorg en onderwijs meer samenhang komen waardoor er een onderwijszorgcontinuüm ontstaat. In dat continuüm is er voor elke jongere een passende plek om tot leren en ontwikkelen te komen, meestal op school, maar soms ook in een combinatie van school en inzet buiten een schoolgebouw. De gemeente heeft besloten dat pilots op de Rotterdamse scholen voor vo worden afgebouwd. In de toekomst is er voor de reguliere scholen inzet op school mogelijk via de wijkteams. Vertrekpunt hierbij is de individuele ondersteuningsbehoefte van een jongere. Daarnaast heeft de gemeente een pakket aan preventieve interventies voor alle Rotterdamse scholen beschikbaar gericht op groepen jeugdigen.

Soms is er een zwaardere vorm van jeugdhulp nodig, bijvoorbeeld in de vorm van schoolgerichte dagprogramma's. De inkoop hiervan is in Rotterdam in de zomer 2022 afgerond. Van belang is dat er ook bij dagprogramma's een stevige verbinding is met het onderwijs. Voorbeelden hiervan zijn: het OPDC, ZOC, MFC Brainpark, School2Care en de leerrechtspilots het Goudseplein en Herenwaard. De betreffende schoolbesturen leveren hierbij de inzet vanuit het onderwijs.

Koers VO heeft een actieve bijdrage geleverd in de voorbereiding van de afspraken tussen gemeenten over grensverkeer. Niet alle leerlingen op een school voor voortgezet onderwijs wonen immers in de gemeente waar de school staat. De verwachting is dat de gemeenten in de regio Rijnmond in het najaar 2022 hierover een besluit zullen nemen. Een en ander haakt aan bij verbetermaatregel 16 uit de landelijke Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs (zie kader).

Binnen de BAR-gemeenten zijn de voorbereidingen gestart gericht op de lokale inkoop van jeugdhulpverlening per januari 2023. De samenwerkingsverbanden (Koers, RiBA en Berseba) en de

scholen hebben input kunnen leveren. De wens is om jeugdhulpverlening op in ieder geval het speciaal onderwijs (so, sbo, vso en praktijkonderwijs) te realiseren.

Verbetermaatregel 16. Expertise van jeugdhulp beter benutten in de school

Meer dan de helft van de scholen werkt nauw samen met de jeugdgezondheidszorg en lichte jeugdhulp. Ook het speciaal onderwijs en de jeugdzorg trekken steeds beter op. Het zorgt ervoor dat signalen tijdig worden opgepikt, de jeugdhulp of jeugdzorg snel beschikbaar is en zwaardere zorgvragen kunnen worden voorkomen. Leraren zijn tevreden over de samenwerking, de snelle wisseling van professionals is wel een punt van aandacht.

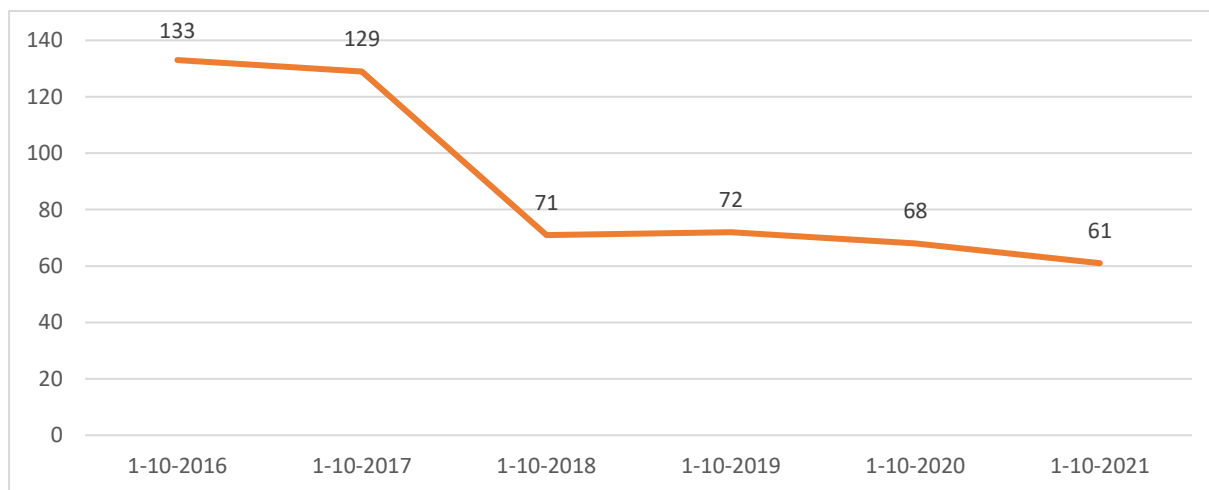
Zorg Onderwijs Centrum (ZOC)

In schooljaar 2020-2021 is een aanpak gestart om langdurig thuiszitters waarbij zorg voorliggend is in een combinatie van gedragstraining en onderwijsondersteuning weer terug naar school te geleiden. Jongeren stromen na afronding van dit traject uit naar een passende plek in het onderwijs. Dat is nu bijna altijd een andere school dan de oorspronkelijke school van inschrijving. De uitvoering van dit traject is in handen van Timon (in opdracht van Jeugdhulp regio Rijnmond) en Educé (in opdracht van Koers VO). Deze aanpak is ook in schooljaar 2021-2022 uitgevoerd. Gezien het succes van deze aanpak worden er afspraken voor de langere termijn gemaakt.

Leerlingen in residentiële instellingen

Binnen Koers VO zijn er leerlingen die op voordracht van jeugdhulp zijn geplaatst in een instelling en daar onderwijs ontvangen. Koers VO heeft geen invloed op de plaatsing en er wordt geen tlv afgegeven voor dit type plaatsing. In figuur 27 wordt het aantal residentiële leerlingen over de afgelopen jaren weergegeven. De daling op 1 oktober 2018 is het gevolg van de omzetting van een residentiële instelling in Rotterdam-Zuid naar een reguliere vso4-locatie. Residentiële leerlingen zijn zo goed als altijd leerlingen in vso4. Ze tellen in de voorgaande overzichten ook als zodanig mee.

27 - Leerlingaantallen in residentiële instellingen in regio Koers VO

Leerrecht

De ontwikkeling van leerplicht naar leerrecht is al eerder genoemd en is al enige tijd gaande. Koers VO werkt nauw samen met anderen om leerrechtspilots te kunnen ontwikkelen en in stand te houden als uitbreiding van het dekkend netwerk in de regio. De visie- en kadernotitie '[Op weg naar leerrecht in Rotterdam, pilotperiode 2019-2022](#)' is in december 2019 bestuurlijk vastgesteld door de wethouders van Onderwijs en Jeugd van de gemeente Rotterdam en de bestuurders van Koers VO en PPO Rotterdam. Daarna is in februari 2020 de facilitering van de lopende en startende leerrechtspilots voor de komende twee schooljaren (tot en met 2022) vastgesteld. Hierbij is een link gelegd met het integrale huisvestingsplan van deze gemeente. In schooljaar 2021-2022 is BOOR in samenwerking met ASVZ een nieuwe leerrechtspilot gestart. Hierdoor kunnen leerlingen die deze

combinatie ook binnen het v(s)o nodig hebben beter vanuit het so doorstromen. De leerrechtspilot Goudseplein is ondertussen een van de 15 landelijke proeftuinen geworden. Deze voorziening staat volop in de schijnwerpers. De minister van Onderwijs is samen met de staatssecretaris van Jeugd op werkbezoek geweest. In de proeftuin wordt de bestaande werkwijze geborgd binnen de ruimte die het huidige wettelijke kader toestaat. De proeftuin sorteert ook voor op een experimentele fase waarbij afwijkingen van de knellende regelgeving zijn toegestaan. Zo wordt gewerkt aan een verbetermaatregel behorend bij de landelijke Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs:

Verbetermaatregel 1. Leerrecht verankeren

Het leerrecht, waarmee we erkenning geven aan het recht dat ieder kind heeft om te leren, wordt bereikt wanneer er voor elk kind een passend aanbod is. Daarmee is leerrecht inherent aan de bedoeling van passend onderwijs.

Preventie van thuiszitten

In de afgelopen jaren is steeds duidelijker gebleken, zowel voor het onderwijs als voor onze partners in de jeugdhulpverlening, dat thuiszittersproblematiek gezamenlijk opgepakt dient te worden. Daarbij heeft een belangrijke verandering in denken plaatsgevonden: De focus is verschoven van het voorkomen van afwezigheid naar het bevorderen van aanwezigheid. In de gemeente Rotterdam is de Taskforce Thuiszitters actief. De doorontwikkeling naar het inbedden van doorzettingskracht in het jeugdhulpdomein binnen de Taskforce Thuiszitters Rotterdam bleek in 2020-2021 niet haalbaar. Binnen de overige 8 gemeenten in de Koers VO-regio worden de aantallen thuiszitters en de acties die nodig zijn voor deze thuiszitters gemonitord via periodiek overleg tussen de betreffende Koersconsulent en de afdeling leerplicht van de betreffende gemeente.

5. Ambitie 4: Succesvolle overgangen voor doorgaande schoolloopbanen

Voor een perspectiefrijke toekomst van elke jongere is het van belang dat alle overgangen naar, tussen en vanuit onderwijs vloeiend en succesvol verlopen. Koers VO heeft hierin juist voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte een gedeelde verantwoordelijkheid met (onze) scholen, ouders en overige samenwerkingspartners. Koers VO neemt het initiatief om op schooloverstijgend niveau knelpunten op te lossen die een doorgaande ondersteuningslijn belemmeren. Wij doen dit door (aanvullende) concrete afspraken te maken met aanleverende en ontvangende (onderwijs)partners.

Doel 2022

Vloeiende overgangen realiseren voor elke leerling met een (extra) onderwijsondersteuningsbehoefte.

5.1 Overgang primair onderwijs (po) naar voortgezet onderwijs (vo)

De eerste overgang waarbij het samenwerkingsverband betrokken is, is de komst van leerlingen vanuit het primair en speciaal onderwijs op een v(s)o-school in onze regio. Deze overstap verdient veel aandacht omdat de leerling meer kans heeft op een succesvolle schoolloopbaan als hij of zij direct kan starten op de middelbare school die het beste lijkt te passen.

Verbinden primair onderwijs – voortgezet onderwijs

Koers VO heeft om deze overstap te ondersteunen verschillende activiteiten georganiseerd. In het najaar van 2021 is de workshop 'Adviseren in geval van twijfel: lwoo of pro?' gehouden. De belangstelling viel dit jaar tegen: uiteindelijk hebben zo'n 20 collega's van 11 basisscholen deelgenomen. Nieuw was de betrokkenheid van collega's uit het praktijkonderwijs voor het

casuïstiekgedeelte. Dit werd door de deelnemers goed gewaardeerd.

In het project Begaafde leerlingen is een ontwikkelingslijn 'Samenwerking po-vo' opgenomen. Daarbij is het streven om samen met po- en vo-scholen de overstap voor begaafde leerlingen te verbeteren. Hierin werkt Koers VO overigens nauw samen met PPO Rotterdam (zie ook de beschrijving onder ambitie 2).

In juni 2022 heeft de Week van de Warme Overdracht plaatsgevonden. Dit was een vervolg op en een alternatief voor de centrale Tafeltjesmiddag die voorheen georganiseerd werd voor Rotterdamse po- en vo-scholen. Met de Week van de Warme Overdracht vragen we – binnen de hele regio van Koers VO – aandacht voor de verschillende manieren waarop een *handelingsgerichte* warme overdracht kan plaatsvinden en brengen we scholen in de actiestand als er nog geen overdrachten hebben plaatsgevonden. Op de [website van De OverstapRoute](#) staan behulpzame producten die scholen kunnen raadplegen bij een warme overdracht. Naast de focus op de scholen vindt er structureel overleg plaats met de samenwerkingsverbanden po over samenwerking rondom de overstap van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte die naar het voortgezet onderwijs gaan. Per samenwerkingsverband zijn lijnen uitgezet zodat voor scholen duidelijk is bij wie ze terecht kunnen als er vragen zijn over overstappers met ondersteuningsvragen. Deze lijnen zijn terug te vinden op de website van De OverstapRoute (veelgestelde vraag 1).

Met PPO Rotterdam zijn twee gezamenlijk georganiseerde en gefinancierde werkwijzen ingezet en geëvalueerd, namelijk die van de povo-verbinders en die van de STAP-coaches. Evaluatie van beide werkwijzen heeft plaatsgevonden. Op het gebied van communicatie zijn extra stappen gezet en hulpmiddelen ontwikkeld (bijvoorbeeld een apart boekje met tijdlijn voor de povo-verbinders waarin het hele povo-overstapproces in beeld wordt gebracht met alle acties die nodig zijn, inclusief het inventariseren van mogelijke STAP-coacharrangementen).

De inzet van de STAP-coaches is bestemd voor leerlingen die vanuit een reguliere school voor primair onderwijs overstappen naar een reguliere school voor voortgezet onderwijs. Een STAP-coach neemt de verantwoordelijkheid voor en de uitvoering van de overdracht niet over maar geeft deze extra aandacht en legt afspraken vast. Het betreft leerlingen waarbij er intensieve betrokkenheid en inzet is geweest vanuit PPO Rotterdam in de afgelopen jaren. STAP-coaches bespreken de ondersteuningsbehoeften van een leerling en vertalen deze in een OverSTAPplan dat (samen met ouders, de leerling en de intern begeleider) besproken én geëvalueerd wordt met de ondersteuningscoördinator van de school voor vo.

In het schooljaar 2021-2022 zijn 48 leerlingen aangemeld voor het traject (na een eerste inventarisatie van ongeveer 100 leerlingen). In totaal zijn er 33 leerlingen in aanmerking gekomen voor het traject. De afgewezen leerlingen voldeden niet aan de criteria voor het arrangement. Het grote verschil tussen de inventarisatie, aanmelding en daadwerkelijke toewijzing leert ons dat er extra duiding over het arrangement nodig is. Dit wordt uitgewerkt. Over de procesbegeleiding door de STAP-coaches is in het voorjaar van 2022 via de OverstapRoute-mails gecommuniceerd, zodat de vo-scholen wisten wat zij konden verwachten bij leerlingen die een STAP-coacharrangement hadden.

Waar de Koersconsulenten van de povo-verbinders eerder nog veel 'vragen vanuit ontbrekende kennis' kregen, worden inmiddels vooral casuïstiekvragen gesteld rondom de povo-overstap. Daar was deze werkwijze ook voor bedoeld.

Vanuit het bestuurlijk overleg tussen Koers VO en de samenwerkingsverbanden po is de opdracht gegeven om te verkennen welke overstapbegeleiding mogelijk nog nodig is (in de hele regio van Koers VO), aanvullend op de huidige werkwijzen.

[Website schoolprofielen](#)

Met de website www.koersvo.schoolprofielen.nl faciliteert Koers VO sinds de start van passend onderwijs een overzichtelijke presentatie van de verplichte schoolondersteuningsprofielen van alle scholen aan belanghebbenden. Jaarlijks actualiseren alle schoollocaties hun gegevens voor de herfstvakantie, zo ook in 2021. Dit schooljaar zijn er slechts enkele kleine aanpassingen in de vragenlijst voor de volgende versie gedaan, bijvoorbeeld bij het onderdeel toelating. De site is niet

alleen van belang om ouders te informeren over ondersteuningsmogelijkheden van de school, maar ook om hen in staat te stellen een goedgeïnformeerde (voor)selectie te maken van beoogde vo-scholen voor hun kind. Op dit moment is de schoolprofielensite de enige website waar zowel het onderwijs als het ondersteuningsaanbod van de scholen in onze regio overzichtelijk bij elkaar staat. Scholen kunnen in hun schoolgids verwijzen naar de schoolprofielensite.

Met de website werkt Koers VO aan de volgende verbetermaatregel behorend bij de landelijke Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs:

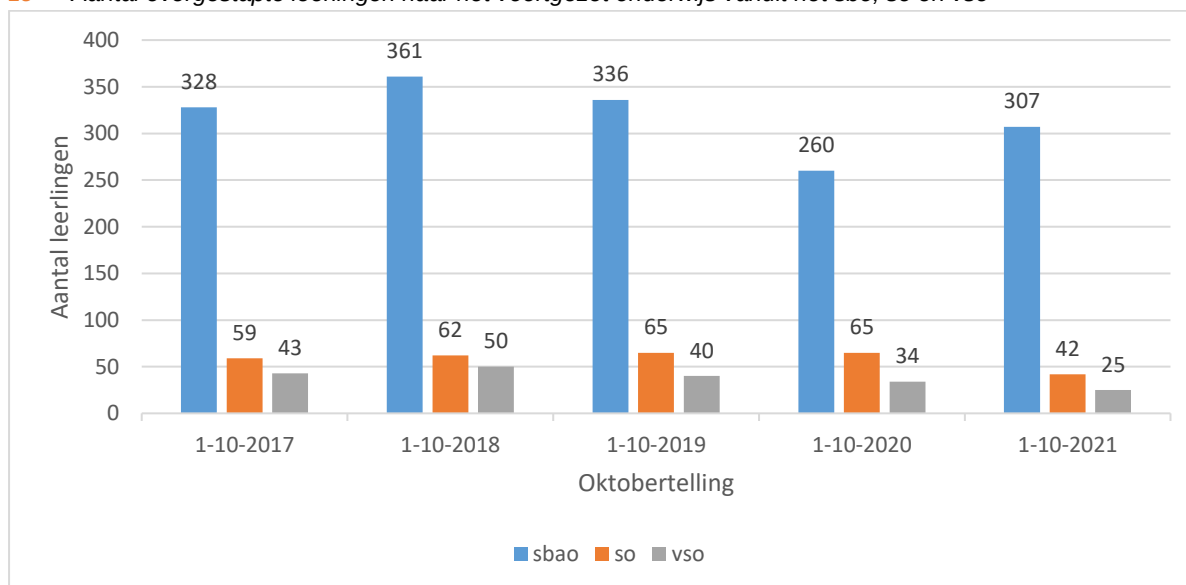
Verbetermaatregel 6. Betere informatie in de schoolgids

Conform de motie-Van Meenen zorg ik (minister Arie Slob) ervoor dat goede informatie over het ondersteuningsaanbod in de schoolgids terecht komt en dat dit jaarlijks, met advies van de MR, wordt vastgesteld. Die verplichting is opgenomen in het wetsvoorstel instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting waarmee de betrokkenheid van medewerkers, ouders en leerlingen wordt versterkt. De verwachting is dat de wet medio 2022 ingaat.

5.2 Overgang van (voortgezet) speciaal (basis)onderwijs naar regulier voortgezet onderwijs

Al diverse jaren stimuleert Koers VO de overgang vanuit het speciaal (basis)onderwijs en terugkeer van het voortgezet speciaal onderwijs naar het regulier voortgezet onderwijs door middel van het waarderingssysteem. Scholen voor voortgezet onderwijs krijgen eenmalig een extra bedrag per ingeschreven leerling die vanuit bovenstaande (speciale) setting afkomstig is. Dit stimuleert scholen te kijken naar de mogelijkheden die hun school kan bieden voor een leerling met een waarschijnlijk zwaardere ondersteuningsbehoefte.

28 - Aantal overgestapte leerlingen naar het voortgezet onderwijs vanuit het sbo, so en vso

Zoals blijkt uit bovenstaande figuur neemt het aantal leerlingen dat terugkeert vanuit het vso naar het regulier vo sinds 2018 af. In 2021 is dit tevens het geval voor leerlingen vanuit het so. Dit is een onwenselijke ontwikkeling die in de komende ondersteuningsperiode door middel van inhoudelijke projecten verder aandacht zal krijgen. Mogelijk draagt het dalend aantal leerlingen dat terugstroomt vanuit het vso en dalende instroom vanuit het so bij aan de wachtlijsten in het vso.

5.3 Overgang van voortgezet (speciaal) onderwijs naar vervolgonderwijs, arbeid of dagbesteding

Deze overgang betreft de uitstroom van leerlingen vanuit de v(s)o-school naar de opties vervolgonderwijs (mbo, hbo of wo), arbeid of dagbesteding. Ook in deze overstap investeert Koers VO omdat dit – zeker voor jongeren in kwetsbare posities – opnieuw een cruciaal moment is. Voor het vervolgonderwijs ligt de focus hierbij tot nu toe op de overstap naar het mbo.

De overgang van v(s)o naar mbo

Vanuit het VSV-programma 2020-2024 waarbij alle mbo's, het v(s)o en de rmc's uit de VSV-regio 29 zijn betrokken, is onder voorzitterschap van Koers VO de werkgroep Overstap actief. De opdracht van deze werkgroep is om de overstap van leerlingen te monitoren, initiatieven te nemen om de overstap soepeler te laten verlopen en een impuls te geven aan de LOB (loopbaanoriëntatie en -begeleiding)- ontwikkeling op de scholen.

Voor het laatste onderdeel is samenwerking gezocht met het expertisepunt LOB. Uit de contacten met dit expertisepunt bleek al snel dat er op tal van plekken in onze regio overleggen, netwerken, convenanten en bijeenkomsten zijn met verschillende partijen die zich allemaal bezighouden met de overgang van leerlingen vanuit v(s)o naar het mbo. Bijzonder is dat deze partijen dit vaak niet van elkaar weten. Daarom hebben we het initiatief genomen om dit in kaart te brengen en op zoveel mogelijk beleidstafels te presenteren. Daarnaast is vanuit de werkgroep Overstap met alle partijen contact gezocht met als doel om de verbinding te zoeken en mogelijk samen te werken.

De overgang vanuit vso en pro naar arbeid

In 2018 is door Koers VO samen met LMC-VO het initiatief genomen om te komen tot een convenant waarbij vso en pro-scholen samenwerken om de arbeidstoeleiding in de regio voor deze leerlingen te verbeteren. Het convenant is door de meeste schoolbesturen ondertekend. Het ging om een innovatiefonds waarbij innovatieve ontwikkelingen op scholen met betrekking tot arbeidstoeleiding konden worden gefinancierd. Inmiddels is dit initiatief geprofessionaliseerd met een bestuur, stuurgroep en RvT; het heet nu PROVSOWORKS. Nu doen alle scholen mee en lopen er verschillende projecten vanuit dit innovatiefonds. Koers VO is betrokken in de stuurgroep van PROVSOWORKS, maar heeft ook zitting in de werkgroep Onderwijs en arbeidsmarkt, een van de werkgroepen die hangt aan het VSV-programma 2020-2024. De laatstgenoemde werkgroep is slechts een keer bij elkaar geweest omdat bij dit onderwerp zo veel verschillende gemeentelijke diensten, scholen, uitvoeringsinstanties en projecten zijn betrokken, dat niet meer duidelijk was wie wel en niet zou moeten aansluiten. De programmamanager VSV, de programmamanager Rotterdamse aanpak Jeugdwerkgelegenheid, de programmamanager regionale aanpak jeugdwerkgelegenheid en Koers VO hebben samen het initiatief genomen om de 'wereld' van de arbeidstoeleiding met name voor kwetsbare jongeren in kaart te brengen. Ondertussen proberen we zoveel mogelijk mensen en initiatieven met elkaar te verbinden zodat in ieder geval jongeren hier geen last maar profijt van hebben.

Vanuit de ministeries van OCW en SoZaWe is er gevraagd om in elke regio een netwerkcoördinator aan te stellen namens de pro- en vso-scholen. Deze coördinator zou voor scholen en jongeren een informerende en verbindende functie vervullen in het soms onoverzichtelijke gebied van de arbeidstoeleiding. Samen met Edunova heeft Koers VO het initiatief genomen om verschillende gesprekken te voeren met de vso- en pro-scholen uit de Koers VO-regio voor het aanstellen van zo'n coördinator. Er is echter nog geen overeenstemming over de wenselijkheid van de aanstelling van een dergelijke coördinator en diens mandaten. Koers VO vervult ten dele al deze rol en er wordt ook over nagedacht om PROVSOWORKS hierin een rol te geven.

Digitaal volgen van de overgang v(s)o naar mbo

Vorig schooljaar zijn scholen door het ministerie verplicht gesteld om te gaan werken met VVA (voorziening voortijdig aanmelden). Om niet met dubbele systemen te hoeven werken zijn de scholen gestopt met Intergrid (een systeem om de overgang van leerlingen vanuit vo naar mbo te kunnen volgen). Op verzoek van de stuurgroep

VVA heeft Koers VO, ondanks fundamentele bezwaren tegen de komst van dit systeem, toch geholpen bij de invoering ervan. De implementatie verliep namelijk niet geheel vlekkeloos. Gedurende het schooljaar bleek dat VVA systeemtechnische problemen vertoonde en er veel klachten van scholen kwamen. Dit heeft geleid tot een landelijk onderzoek door het ministerie naar nut en noodzaak van VVA. Uiteindelijk is op 30 juni besloten om te stoppen met VVA. Uit het onderzoek bleek VVA te weinig aan het doel te beantwoorden om de jongeren in de overstap van v(s)o naar mbo in beeld te houden. Het systeem sloot in onvoldoende mate aan op de behoeften van de gebruikers. De wettelijke verplichting tot het uitwisselen van gegevens van leerlingen die de overstap maken van v(s)o naar mbo blijft overigens wel bestaan.

Omdat decanen (of andere daarmee belaste functionarissen in de scholen) hun leerlingen niet meer konden volgen in een systeem, waren zij aangewezen de telefoon en de mail. Om dat goed te kunnen doen hebben we gegevens van relevante medewerkers in de verschillende mbo's verzameld en verspreid onder de scholen zodat men elkaar zou weten te vinden.

Nieuw convenant tussen praktijkonderwijs en mbo

Sinds 2015 is er een convenant tussen de gezamenlijke pro-scholen en het mbo over de doorstroom van leerlingen naar het mbo en het uitvoeren van de entreeopleidingen van het mbo in het praktijkonderwijs. Door de komst van het toelatingsrecht (Wet vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht tot het mbo) moest het convenant geactualiseerd worden. Koers VO is sinds 2020 betrokken bij de onderhandelingen over een nieuw convenant tussen het pro en het mbo. De onderhandelingen over dit nieuwe convenant lopen nog en worden naar verwachting in 2022 afgerond. Dit schooljaar zijn er verschillende gesprekken geweest over de totstandkoming van een nieuw convenant. Die hebben echter niet tot overeenstemming geleid. De gesprekken worden volgend schooljaar voortgezet.

Tot slot

Koers VO in beeld – passend onderwijs in cijfers, grafieken en tekst is een weergave en duiding van de kengetallen passend onderwijs en tevens ook het inhoudelijk jaarverslag van het samenwerkingsverband. We trachten hiermee een zo transparant en overzichtelijk mogelijke weergave te maken van wat er jaarlijks speelt in ons samenwerkingsverband, bij onze samenwerkingspartners en onze belangrijke stakeholders, zoals ouders. Op die manier kunnen we inhoudelijk en betekenisvol met elkaar in gesprek gaan en blijven.

Volgend jaar, rond november 2023, bieden we u opnieuw een *Koers VO in beeld* aan, maar dan met de resultaten over het eerste jaar van het nieuwe Ondersteuningsplan Koers VO 2022-2026.

